

BAKKALCHO

3^{ki} Diri Kiirro 41 Woxawaajje 25, 2015 M.D

Hamuse

Waaga 10.00 birra

“Gutu qarrubbankera gutunni loosa hasiissannonke”

-Kalaa Desta Ledamo

Sidaamu Qoqqowi Pirezidaante

Abbebech Maatewoos

Addis Ababa:- Gutu qarrubba tirate gutunni loosa hasiissannota Sidaamu Qoqqowi Pirezidaante

Kalaa Desta Ledamo huwachishi. Sa'u lamalara Amaaru qoqqowi albi Pirezidaantichi Dr.yiliqaal Keffaale umisi fajjonni biilloonya agurate shiqishino xa'mo qoqqowu Amaale mininni

adhamooshshe afidheenna basete Kalaa Aregga Kebede mootoonsinoonniti qaangannite. Mootoonsate amuraati aana qoqqowubate pirezidaantooti beeqqitinooha ikkana; Sidaamu

Qoola... 7

“Qarrubba tirate malu urde kaysa ikkikkinni amaalammete”

-Pro.Mesfin Ariaya

Amsaalu Felleqe

Addis Ababa:- Itophiyaho hiittenneno poletikunnita ikkito danchu gashshooti hajubba hasaawunninna amaalamatenni

Qoola...7

Way uurrinshuwa hegeraame horo uytanmo gede dagoomu annimmatenni agarooshshe assa hasiissanno

Amsaalu Felleqe

Addis Ababa:- Gobboomu deerrinni ijaaroonniti way uurrinshuwa dagoomaho hasiissanno horo uytanmo gede assa hasiissannota Wayinna wolqate ministere egeensiisu.

IFDR Wayinna wolqate ministere woshshamaano uurrinshuwa, qoqqowubate wayinna wolqate biironna hajo la'annonsa bissaha 2015M.D handaaru loosa mixote keeno Dagate riqiwamaano amaale mini wayi, gorsunna gammoojjaame

Qoola...7

Itophiyu BRICS miila ikkase poletikunnita ikkito miinju xiiwo ajishate kaa'lannoseta xawinsi

Qiddist Gezaheny

Addis Ababa:- Itophiyu Onte miila gobbuwa (BRICS) gaamo karsamase poletikunnitano ikkito miinju xiiwo ajishate noose kaa'lo luphiimate yiino Hawaasi Yuniversite Ikonomiksete rosu goli rosiisaanchinna xiinxallaanchu Dr. Wogene Maarqoosi.

Gobba womaashshu irko hasidhuro nafa hasidhino irko seeru xiiwo nookkiha afidhara dandiitanno kaayyo heedhannotano xawisino.

Qoola...7

“Itophiyu “BRICS” miila ikkase gobba aantete amaddino lophote harinshora jawa wolqa ikkitanno yee ammaneemmo”

-Dokter Wogene Maarqoos

Hawaasi Yuniversite Ikonomiksete Rosu Goli Diine

Qoola 5

Yanna Balaxxino Ilama!

Dr. Bezaabih Birhaanu

Qoola 8

ሲዳሞ ባንክ
Sidama Bank
Together we can!

Sidaamu Baanke G.M yanna illitino tekinolojete deerrinni Koor Baankinge tekinoloje loosu aana hosiisatenni owaatamaano woyyaabbino hayyonni owaatate qixxaabbino. Ikkinohura, ki'ne maa agadhitiimamiya! Qooxeessi'nera afantanno Sidaamu Baanke sinnara hadhine Sidaamu Baanke Gutamme!! Baankeke uytanmo addi suuqote shallago;

- Furra Meentu Addi Suuqo
- Wollamma Wedellu Addi Suuqo
- Ooso, Qaqqullu Addi Suuqo

Teessonke

- +251 11 46 29609
- +251 9441 19303
- Postu Saaxine Kiirro-565
- E-meele-Info@sidamabanksc.com
- Feesi-Buulee= www.Sidamabanksc.com
- Bilchaatata Doornhi Sidaamu Baanke G.M

SIDAAMU BAANKE Mitteenni Dandineemmo!
Sidama Bank S.C.

VEONA TRADING PLC

IJAARAANOTE
DIKKOTE BASE

LEDOTENO

SHIQINSHEEMMORI

- Kaajjedo Shiilto Cufana (Reinforcement Bar)
- Angileto Shiilto (Angle Iron)
- Misamara Sheer
- Kalishaho Shiilto (Black Wire)
- Qa'missoonni Heqqe (Plywood)

Owsatamaanota Baatoshaahaweele
Hodhishahu Kaa'lo
9193

Yegonotradeget.com | Bole Medhankalem Building
5th Floor, Addis Ababa

Bakalcho

Odoo

Quchumaho daddalu uurrinshuwara hobbaatu kaameera qansanni gede gadachanno biddissi fuli

Abbebech Maatewoos

Addis Ababa:- Hawaasi quchumira kalaqantannota mooru jaddubba gargadhate daddalu uurrinshuwara hobbaatu kaameera qansanni gede gadachanno biddissi fulinota Sidaamu Qoqqowu Keerunna Ga'labbote Biiru egeensiisu.

Biddissu manaadda daddalu uurrinshuwara loosu aana hosannokkita xawinsooni.

Birote sooreessi kalaa Alemaayyehu Ximootiwoos Itophiyu pireesete uurrinshara xawisino garinni; Hawaasi quchumira afantanno mite mite uurrinshuwate qooxeessira baasa hige gongomishamaanotenna xexxerrisa moorate assootubba gumulantino.

Konninni kainohunni jaddo gargadhate daddalu uurrinshuwa hobbaatu kaameera qasidhanno gede kaa'lanno biddissa fushsha hasiissinota kulino.

Kalaa Alemaayyehu xawishshi garinni; hobbaatu kaameeri Hoteellate, Hashsha kubbinanni minnara, Rosu minnara, Hospittaallate, Baankubbatenna kalqoomu Hoteellara loosu aana hosanno.

Biddissugarinni quchumugiddoafantanno daddalu uurrinshuwa uurrinshansa gidonna gobbayido la'anno hobbaatu kaameerubba qasa hasiissannonsata kalaa Alemaayyehu xawisino.

Hobbaatu kaameerubba hidhote deerrinni waaginsa luphiima ikkasinni konne biddissa manaadda daddalu uurrinshuwara loosu aana hosiinsannikkita Sooreessu xawise; qoqqowu mootimma manaadda daddalu uurrinshuwa haammatte afantanno qooxeessubbara polisete mereershuwa ijaarsitanni noota buuxisino.

Biddissu amadannonsari daddalu uurrinshuwa qasidhannohu hobbaatu kameeri shoollunku raginni 500 meetire xeertinyi aana noo ikkitubba lede la'a dandiissannore ikka noonsata kalaa Alemaayyehu huwachishino.

Hobbaatu kaameerra qasama ga'labbote bissa nookki yannara gumulantanno jaddubbanna xawo ikkitinokki moorubba gargadhate kaa'lannota kalaa Alemaayyehu lede qummeessino.

Haanju harumi mixonni sa'u dirrara 700 kume ikkanno qansootira loosu kaayyo kalanqoonni

Qiddist Gezaheny

Addis Ababa:- Haanju harumi mixonni sa'u onte dirra giddo 700 kume ikkanno qansootira loosu kaayyo kalanqoonni Gibrinnu ministere egeensiisu.

Gibrinnu ministere kalaqamu jiro latishshi agarooshshinna horonsi'rate loosu gumulsiisaanchi kalaa Teferi Taaddese Itophiyu Pireesete Uurrinshara xawisino garinni; xaa geeshsha haanju harumi mixonni 700 kume ikkanno qansootira loosu kaayyo kalanqoonni.

Itophiyu haanju harumi mixo hanafisiisse loosu giddora e'unkunni tayxe ontikki diro amaddino yiinohu kalaa Teferi; tenne dirra giddo kalaqamu haqqe, dubbunna gummate haqqenna wolootta kaashshuwa latinsoonnita coyi'rino.

Mixotenni xaa geeshsha noo yanna giddo 30 Biliyoone chigginyuwa kaasantino. Kaansoonni chigginye qixxeessate, bale umate, kaashshunna awuutate loosi hattono amadiisiantino loosara qansootu beeqqitanno gede assinanni hee'noonni yiino.

Kalaa Teferi xawishshi garinni; batinyu qansooti haanju harumira hosannoha mu'rote sircho shiqishatenni,

chigginyete mereershubbara qaxarante loosate kaayyo afidhino.

Ledoteno, chigginyuwa hiratenna babbaxxitino bushshunna wayi agarooshshi loosara beeqqatenni eonsa lossidhino qansooti hee'ransa qummeessino.

Itophiyaho batinye loosu hooggino wedelli hee'ransa bikkinni aanteteno haanju harumi mixonnino jawa mannu wolqa bobbaasatenni loosu kaayyo kalaqo kaajjisha hasiissannota huwachishino.

Loosidhe galtinori gummate laalo

saga'latenni ledote hirte woxe afidhanno; kunino loosoho kakkaooshshu hee'ranno gede kaa'lanno yaanni huwachishino.

Poletiku massagaano kakkaooshshi, dagoomu fajjaaleessimma, gobbate qooxeessu agarooshshinna kalqoomu uurrinshuwa irko haanju harumi gumulora injoo kalaqqino yaanni coyi'rino.

Haanjuharumilatishshiqooxeessu agarooshshi Kaarbene hirre eo afi'rate dandiisiissanno loosara kalqoomu uurrinshuwa ledo gumulantanni afantannotano lede xawisino.

Qoqqowoho 60 ikkitanno layinki dirimi rosu minnara kompiwuterete gatamarsha assinanni hee'noonni

Gaazeexu Odeessaanchinni

Hawaasa:- Sidaamu Qoqqowi Rosu Biiru, 60 ikkitanno layinki dirimi rosu minnara kompiwuterete gatamarsha assinanni hee'noonni xawissino.

Rosu Biiru Layinki Sooreessinna Rosu Budi Qixxaawonna Tekinolojje Halashshate Handaari Sooreessi Kalaa Miliyooni Yossihu xawisanni; tekinolojjetenni irkinse rosaanote isilancho roso aate illachiinshe loosanni hee'noonni.

Konne kaima assine 60 ikkitanno layinki dirimi rosu minnara kompiwuterete gatamarsha assinanni hee'noonni egeensiisino.

Biiru, qoqqowoho shoole zoonnaranna Hawaasi quchumi gashshootira afantanno 60 ikkitanno layinki dirimi rosi minnara kompiwuterete gatamarsha assate loosu loosanni hee'noonni egeensiisino.

Kalaa Miiliyooni xawishshi garinni, qoqqowoho xibbuunni 95% ikkitanno rosi minna mootimmannita ikkasenni 7ki kifilenni hananfe ICT roso uynannita coyi're, 2016 rosu diro layinki dirimi rosi minnara tekinolojjetenni irkinse woyyaawino roso aate mixo tunge loosanni hee'noonni.

Kiirotenni 10 ikkitanno rosu minnara ICT mereersha assate loosu loosoonni qaaqiisino Kalaa Miiliyooni; 30 Layinki

dirimi rosi minnara nabbambanni mini maxaaffa nabbawate kompiwuteretenni horosidhanno gede assinonni; 13 rosi minnara mitte serverenni 80 kumi rosaano kumpiwutere horosidhannota gatisate loosano loosanni hee'noonni kulino.

Tekinolojje horoonsi'rate widoonni, mitu mitu qooxeessira caabbichu murmurama, rosaanonni rosiisaano tekinolojje horoonsi'rate widoonni noonsa laoshshu qarrinna hajo la'anonsa bissano konne loosu ajishshe la'ate qarri noota bandoonni yiino.

Mitiimma tirtanno kompiwuterra gatamarate hattono ogimmate irko assatenni ikkadimma aana leeltanno foonqe beeshshate gatamarshu loosu loosate IFDR Rosu Ministeere irko assitanno ogeeyye gaantinote ledo halamme rosu dirira xaaddanno mitiimmuwa gatisate loosanni hee'noonni sooreesu lede buuxisino.

Rosaanonniha borreessanna nabbawate dandoo boowirsate aana loosate sumudantino pirojekitenni rosaanote guma woyyeessate; ikkaddanna egennaamma, hattono bilchaattanna heewisamaano rosaano kalaqate loosanni hee'noonni sooreessu coyi'rino.

Rosu massago woyyeessate aana illacha tunge loosannitanna dagoomuno handaarahoo beeqqaancho ikkatenni amandoonni mixo jeefo gansiisa agartannonsata sooreesse lede sokkasi saysino.

Guulcho Heddo

“BRICS” Dipoloomaasete gumaatinna qeellete!

Kalqete miinjuna poletuku mittimma kalaqate A.K 2009 uurrinsoonihi (BRICS) Biraaziilete, Ruusiyu, Hindete, Chayinunna Wodiidi Afriki haaruudde lophitanni noo gobbuwa gambooshshi; xaa yannara addintanni baxxino doorsha ikkate halaali leellannooha ikkanni daanni no.

Tenne yannate kalqoomu haalaalira dawaro aate uurrinsooniti BRICS sase qara qara yinoonni illachubba nooseha ikkana; umiti miinju halamme kalaqate. Tinino miilla gobbuwa mereero heerara dandaanno daddalonna daddalu soorira la'annote.

Wolu miilla gobbuwa mereero aantimmanna sufo noose lopho jawaachisha hedote giddo wortino illachaati. Kuni miilla gobbuwa mereero taalashshonna suffanno dagoomittetenna miinju lopho abbate illachishinoho.

Beeqqisaancho lopho hedote giddo worinohu kuni illachi; mimmitu anga amande lophinannita jawaachishannoho. Gobbuwate mereero hee'ra noosihu dagoomittete,miinju lopho latishshi mallaadaancho ikkikkinni;beeqqisaancho ikka noosi yitannota kaajjato illachano amaddinote.

Xawo ikkitinota mittimma illachuwa harunse haammata gobbuwa gaamote miilla ikkate hasatto lexxitanni daggino. Hasatto lellisha calla ikkikkinni batinyeno tenne gaamo karsamate xa'mo shiqishshino. Xa'mo shiqishshino haammata gobbuwa mereerinni mitte gobbanke Itophiyahonkanni.

Songo wodiidi Afriki Johansbergete harissanni keeshshitino gamooshshinni; gobbanke uurrinshaha miila ikkate shiqishshino xa'mo wo'ma huuronni kaajjishshino. Konninnino gobbate gede bayira dipoloomaasete seyoo borreessiinsoonni.

Gobbanke BRICS miilla ikkase halaali; Afriki gobbuwa mereero bayiru miinji, bayira daganna kaajjato olantote wolqa ayidde ikkase ragaanni aantete haaro kalqete wolqa giddo umise horo agarsiissanno gede dancha hedewelcho kalaqara dandaannoho.

Konninnino aleenni gobbate gede hanaffino buxima dhagge assate haaro dhaggete harinshora jawa dhuka ikkase dandaannota ammannanni. Baxxinoonni songote fayinaansete uurrinsha “New Development” labbino baca usuraanonna gadachishshanno akatubba haranchonna seeda yanna liquubba qallotennino ikko kaa'lotenni afi'rate dandiissanno woyyitino kaayyo kalaqannoseha ikkanno.

Gobbanke BRICS gobbuwa miila, baxxinoonni Chayinunna Hindete ledo konni albaanni luphiima ikkino miinju xaadooshshi nooseta ikkasi; gaamote miila ikkase tenne gobbuwate dureeeye hala'ladunni Itophiya dagganno gede assate ragaanni noosi qeechi luphiima ikkannota ammannanni.

Aanteteno beeqqisaancho lopho hedote giddo worino gaamote illachi kaiminni; konni albaanni noorinnino ikko xa yannara miila ikkitino gobbuwa ledo xaande loosatenni gobbate gede hananfoommota latishshu harinsho gummaame assatenni daganke duuchu handaari horaameeeye assa dandiissanno woyyitino kaayyo amade daynoho.

Mootimma gaamote miila ikka noose istiraateejikete horaameessimma balaxxe huwatatenni, miila ikkate xa'mo shiqishatenni hanafe xa'mo adhaamooshshe afidhanno geeshsha qaaffino hayyo, xiinxallinoonni dipoloomaasete doogo luphi yiino afamishsha uyanannite; gobbate gedeno bayira dipoloomaasete kaayyooti!

Itophiyu BRICS miila ikka sa'u durrara borreessantino jajjabba dipoloomaasete qeellubanni mittonna qara ikkitinota xaphoomu ministirchi Abiy Ahimed (D/r) sokkasi sayisi yannara xawisnoti qaangannite. Soorrote gashshooti daara albaanni mitte barera xiinxallo shiqishinohu Abiy Ahimed (Dr) BRICS miila ikka Itophiyahono ikko Afrikaho abbitanno kaayyo jawa ikkase buuxisonkanni. Kuneeti techo hakkawariti Abiy ajuuja adda ikkitu. Konniraati dipoloomaasete guminke addintanni laalinota naqqassino BRICS miila ikkanke yinoommohu.

Xaphoomu ministirchi xawishshi garinni; Itophiyu tenne gaamo karsamase bacu hasaawinninna sharrotenni afi'noonni jawa qeelleeti. Itophiyu karsantanno gede assinoonni duucha keenonni gobba ikkado ikkate afamasenniti.

Itophiyu tenne gaamo e`a dandiitino miinju lophonni, dagate batinyinninna kalqete macciishshamate dhukinni hattono albaagge noose hexxonni Afriki giddo macciishshantanno gobba ikkasenniiti.

Dhaggese, dagase batinyi, luphiima lopho abbitanni noo boode gobbuwa mereero ikkase, haanju harumi, giwirinnunni meessa dandaate assinanni hee'noonni wo'naalshi; hattono xaphooma laalchu lopho mitteenni miilla gobbuwanni ammannoonnihura miilimatenni doorantino Itophiyu. Tini mulla dagginota ikkikkinni suwashshunna halaalaancho ikkino xaadooshshe kalaqatenniiti.

Itophiyu BRICS miilimma Itophiyu dagara saeno Afrikaho jawa naaxillenna dipoloomaasete qeelleeti; miila gobbuwa gambooshshira karsantino lee gobbuwa mereero Itophiyu karsamase gobbate duuchu handaari qeelleeti.

Kuni gafi addi addi polotiku, miinjuna dagoomitte hajubba lainohunni qansootu xawado hedonsa wortannowaati. Konni gafira fultanno borro qixxaawote kifile uurrinsha dixawissanno.

Xawado Heddo

Moorunna bainchu assootira reqeecaabbinore reqeccisha suffo

Yaareed Geetaachew

Konni albaanni noo rosichinni mittu woradira moorinoha wole worada soorrine mootoonsinanni gadi nooti maaxaminokki halaaleeti. “Anfooyisikki gobba mare itiille karre'e yiino Amboomi” yaanno maammaashshuna;konne moorinohunna daga cee'mitino wolu woradira mare “Mooranna mussinna effi'ne gimbeebbo;ninke dagate soqqamaanoote; konne ikkinohura dagankera e'noommo sheemaate latishshunni leellinsheemmo” yitanniillensa maxinetenni hayishshidhe woyyo e'anna la'nanni woyte saalsiisanno. Ee;kuni halaali ani odeessaancho ikkummonkunni baca barera leelle afoommoreeti.

Konni diri giddo kayinni togo assooti sooramanni dayinoha lawannoe. Tenne Sidaamu qoqqowira mootimma paartete keeno assini gedensaanni 97 hunaanote yine huluullamme seeru hundaanni hossanno gedenna xa'mamaano ikkitanno gede assinoonni. Konne harunse qoqqowunniha farcote biiro sooreessa Kalaa Mato maaruha hasaawisate wo'naaloommonkanni. Techo geeshsha mageeshshi seeru hundaanni hosinoro buuxa hoogumrono sa'u Hamuse geeshsha 50 manni ali seeru hundaanni hosinota kulinoe. Anera alba nooe rosichi sooreeeyeno ikkito ogeeyye laafu waatinni keenni gedensaanni base soorrine wolu woradira woy zoonetenna qoqqowoho mootoonsinnaati. Tini bidhachishsheenna huninoha xa'mamaancho assatenni roore base soorrine mootoonsinanni gadi noona xa maa lawanno? Yee xa'meenna “Xa togo rosichi jibbaataho; basensa hunonsa garinni qorichu mine ikkitanno; xa'mantanno ikkinniina mootoo'mitannori dino yaanni kaajjise wori.

Lawishshaho ikkannoreno jajjabba sooreeeye seeru allaalshi buuxo asseenna yoo afidhe kotottote qorichi mine nootano sooreessu kikkisino;anino ewelo yee ganate shiimare amaddinoeta ikkiturono badheenni qote buuxoommo garinni adhinanni hee'noonni qaafu base soorrine biilloonye aa ikkitukkinni “Ane lainohu qorichishamo;anenni roso” yiisiisannoho. Kuniaddintannikaajjannameexantindagara jironsa qola hoogirono;naaxxissannotenna gashshootunni addaxxitanno gede assannoho.

Mittu Hallanyi biilloonya adhanno woyte lukkichote gede umisi widoogge hogoofi're mussinnunna bainchu loosinni huluullamme kayinsannisi woyte gosasi giddo balba'lanno. “Tenne gosa ikkoommohura shorriin” yaanni gosa kakkaayisanno. Daga mootimma aana ammanamooshshe hoogganno gede assanno. Ee;konneetiwe konni albaanni Shabbe moorinoha Cirre,Cirrete mulqinoha Boona abbinanna martino dagara anfoonnisikki Amboomi gede “Lande karre're” yitannori. Daga baqqi yaa hasiissanno. Gosate giddo balba'lara maranno woyte “biilloonyikki yannara konni olliira may bushshu

yoottokkihi ani godahoni? Yaa hasiissanno. Isi hattoo baqqeenyi dayino lawinoena daga meexinohu jeefote fooliishshosi qorichu mine ikkitanni daggino.

Latishshaho hossannoti luphiima gobbate jiro hafanfartanno gede assatenni hanafe; taalo jirote beehishshi hee'rannokki gede assatenni gobbate ga'labbote hoongiranna kiphote bue ikkara dandaanno.

Mussinnu gobbuwate akati garinni babbaxxino daninna xawishshu hee'risirano; qarru kalqoomu deerrinni lexxanni dayinkunni barru diteyooti. Kalqoomu miinju foreme mashalaqqe lellishshanno garinni ikkiro qole diru dirunni muishshunninna moorunni calla gumulamanno mussinninni 3.6 tiriliyoone Ameeriku doolaare ali kalqete miinji aana gawajjo iillitanno.

Kuri giddonni 50 biliyoone Ameeriku doolaare ale ikkitannoti Afrikunni seerimale doogonni fultannote. Kalqoomu deerrinni konni garinni mussinnunni hafanfartino jiro safote latishshi loossara, rosu mini ijarshira, fayyimmate uurrinshuwara, co'icho anganni waay piroojekitera, xaphooma dagoomittetenna miinju owaantubbara hosseemero xibbuunni 43 anga ikkitanno kalqete buxane daga heeshsho soorrantannota xiinxallubba lellishshanno.

Konne gobboomu saeno kalqoomu qarra gargadhate Itophiyu mootimma babbaxxitino wo'naalshubba assitanni keeshshitino. Baxxinoonni soorrote gedensaanni soorrote massagaano billoonyehu daggu yannanni hanafe konne qarra tirate hala'lado wo'naalsha assitino. “Mussinnu gobbate hobbaati yaaddo ikkino” yitannotenni xaphoomu ministirchi Abiy Ahimed (D/r) massagantannoti lamala miilla nooseti mussinnu gargarooshshi gobboomu komite uurrise loosu giddora e'ino.

Muli yanna giddo 2015 M.D xaphooma keeno harunse Sidaamu qoqqowira danchu gashshooti qarrinninna mussinnunni huluullammoonni massagaano badatenni qoqqowu mootimma konni assooti giddo anga wodhitinore 50 ale huluullamaano seeru hundaanni hosiisse buuxo assa hanaffino. Kunino gobbate gede mootimma konne qarra gargadhate assitanni noo wo'naalshi mitto bisooti.

Qoqqowu deerrinni xa'mamooshshe buuxisate hattono dagatenna mootimma jiro aana gumulamino mussinni aana adhinanni hee'noonni qaafu jawaachishanna kaajjise sufisa hasiissanno. Qaafu eeliidi mootimma gashshooti deerri aana noo huluullamaano calla ikkikkinni xaphooma kuni assooti gumulamanna sammi yaa doodhitino sooreeeye lede xa'mamaano assinoha ikkasi babbaxxino garinni wolootaho rosiisaancho ikkinota ammannanni. Moorunna bainchu assootira reqeecaabbinore reqeccisha suffo!Tenne qaafu baalunku qooxeessira rosichu gede adhine gumula hasiissanno yitannoti sokko'yaati.

Bakkalcho

Bocaasa 10,2013 M.D Xintami

Itophiyu Pireesete Uurrinshi Qara

Loosu Gumulsiisaancho

Bilbilu Kiiri - 011-126-42-22

Imeele- epa@press.et

Qara Qixxeessaancho

Yaareed Geetaachew

Teeso

Sinu/quchuma - Yekka

Worada -

Minu Kiiri -

Imeele - yaredoyaredozen2@gmail.com

Bilbilu Kiiri - 011-1-57-25-25

Dikkote Latishshinna Egensiishshu

Imeele - epapromotion@press.et

Bilbilu Kiiri - 011-1264341

Faakise - 011-8111315

Qixxeessaano

Amsaal Felleqe

Abrihaam Samuel

Qiddist Gezzaheny

Abbebech Maatewoos

Egensiishsha haa'nanni kiffle

Bilbilu Kiiri - 011-156-98-73

Faakise - 011-1265812

Egensiishsha hirate qineessanniwa

Bilbilu Kiiri - 011-1-26-43-39

Websayt: www.press.et

Fb/ [Ethiopian Press Agency/](https://www.facebook.com/Ethiopian-Press-Agency/)

Sidaamu Afoo

Bakkalcho

Odo

Gibre-Soddome” Itophiyu budinna amma’nonni adhamooshshu nookkinna ilama shaanno assooteeti

Qiddist Gezahenyinna
Abrahaam Saamuel

Addis Ababa:- Labballu woy meentu mimmitu ledoo xaadooshshi jaddo Itophiyu budinna amma’nonni adhamooshshu nookkihonna ilama shaanno assooteetinna qoomamaati.

Koo/koo,tee/tee mimmito lawanno manchi beetti kalaqami kalaqamu wodho gobbaanni ikkanni noo ikkito hasaawissanni afantanno. Mereershinkeno konne assoote lainohunni hajo la’annonsa bissa hasaawisino.

“Itophiyj daafira sammi diyineemmo ilama mimmitu koo-tee xaadooshshi jaddonni gatinso” yinanni maamari Ilama suffannokki gedenna sirchu riqiwamannokki gede assitanno jaddo hunate harinsho aana amma’note annuwira jawu mini loosi agaramannonsa yino. Maamaru safaanchinna pirezidaantichi Liqe Tiguhann Rosiisaanchu Derejje Negaash Zeweyiniyyehu Itophiyu Pireesete Uurrinshara xawisino garinni; ayimmanna bude hanate guma ikkinohunna mite mite gobbuwara jawaachinshanni hee’noonnihu mimmitu koo-tee ledoo assinannihu seerimalu assooti Itophiyu budinna amma’nonni adhamooshshe afi’rinokki huuro nookki shaanno assooteeti.

Sa’u 15 durrara tenne ikkito giwate looso loonsanni keeshshinoonni yiinohu rosiisaanchu; yanna yannatenni hala’lanni dayinohunna seerimale mimmitu koo-koo/tee-

Liqe Tiguhann Rosiisaanchu Derejje Negaash Zeweyiniyye

tee xaadooshshi assooti yannaasincho kadote gashshooti gumaati yiino.

Amma’note uurrinshuwa, sivilete daga uurrinshuwa, mannoomittete qoosso komishiine mitteenni loosatenni tenne jaddo gargaratenna callinni ikkikkinni mittimmatenni halamme jaddote aana soorro abba dandiinoonni rosiisaanchu Derejje xawisino.

Rosamino koo-tee gobbaanni ikkino xaadooshshi baalunku mimmitu koo-koo/tee-tee xaadooshshe ikkasi xawisinohu rosiisaanchu; Itophiyu galanno seeri aana mittu dani mimmitu xaadooshshe assa jaddo assine adhinannita kulatenni, mimmitu xaadooshshi Itophiyu budinna amma’nonni adhamooshshe afi’rinokki ilama shaanno assoote ikkasinni jaddaaleeyye yoote albaanni shiqisha hasiissannota xawisino.

Uztaaz Abubeker Ahimed

Isliminnunni ikko Kiristinnu amma’nonni irkisamannokki garinni roorima daga amma’no afidhinota ikkitino Itophiyi giddo yannaasincho kadote gashshooti guma ikkinohu gawajjanno rosichi macciishshama dinosi.

Rosiisaanchu Derejje, ilama suffannokki gede sirchu riqiwamannokki gede assitanno jaddo hunate harinsho giddo baalante amma’note annuwira jawu mini loosi agaramannonsa yiino.

Uztaaz Abubekeri xawisino garinni; mimmitu koo-tee xaadooshshi jaddo kalaqamu akati gobbaanni ikkino Isliminnu amma’no Sheeriu seerinni reyote geeshsha qorichishiishannoha ikkanna kalaqamu mayimmanna seeri gobbaanni ikkino Itophiya xawisannokki assooteeti.

Wole widoonni; Gibiresooddomete jaddo

hiittenneno Itophiyu kifilera irkinsannikkitenne effi’ne gimbanni assoote ikkinota Paaster Cherinnet Belay coyi’rino.

Jaddo Manchi beetti sircho hunate assoote ikkinota anfe baalunku Itophiyu manni effi’re giwa hasiissannosita dhaamino.

Paaster Cherinneti xawisanni, Itophiyu umisiha ikkinoha ilamate sayisanni dayino mimmitu ledoo ayirrisama, sirate budinna hala’late dhagge noo gobbaati.

Adhanna adhamate amuraateno la’niro budunni, amma’notenna seeru fajjanno doogonni harinsanni amuraati noo gobba ikkitanna; tini jaddo konne dancha bude gibbanno garinni gumulantanni no.

Gibiresooddomete jaddo koo/tee woy meyaatinna labbaahu mereero noo xaadooshshi diinaati yiinohu Paasterichu; sirchu hala’lanni ha’rona yaannohu Maganu qaali suffannokki gede assate jadooti yiino.

Itophiyaho noo budi Qullaawu Maxaafinni kaima assine gumullanniha ikkana; konne baincho assoote gobbatenni hunate wedellanna oosonke seekkine rosiisanna huwanyo kalaqa ga’ara yinannikki loosooti yiino. Jaddo oosote, ilamatenna manchi beetti sirchi aana daggino kakkacha hedoo ikkitino daafira, qoleno amma’no dinoo yaannoha baala la’annohura, qarru dayro calla ikkikkinni jaddo loossanno bissa wo’manka woyte sharrama hasiissannota coyi’rino.

“Itophiyu “BRICS” miila ikkase gobba aantete amaddino lophote harinshora jawa wolqa ikkitanno yee ammaneemmo”

-Dokter Wogene Maarqoos

Hawaasi Yuniversite Ikonmiksete Rosu Goli Diine

Qiddist Gezaheny

Dokter Wogene Maarqoosihu ilame lophinohu Sidaamu qoqqowi Arooreessu woradiraati. Uminna layinki diriminni kayise qixxaawote rosi geeshsha Hawaasi quchumira afantanno rosi minnara rosino. Aanteteno umi digiresi Ikonmiksete rosu golinni Hawaasi Yuniversitenni adhino. Layinki digiresino hakkonni Hawaasi Yuniversitenni kalaqamujiro ikonmiksetenna poolisete xiinxallonni adhino; Sayinki digresi (PHD) Hindete “Andhra” yinanni Yuniversitenni ikonmiksetenni adhino.

Dr.Wogene babbaxxitino hallanyu kolleejuwaranna motimmanita ikkitinokki uurrinshuwara loosino. Dokter Wogene roore loosu yannasi Hawaasi Yunivrsitera sayisinoha ikkana; Hawaasi Yuniversitera 13 diro loosunni keeshshino; xaa yannarano hakkonni Hawaasi Yuniversite Awaada kampaasera Ikonmiksete rosu goli diine,rosiisaanchonna xiinxallaanchoho.

Itophiyu BRICS miila ikkate doorantinoti sa’u lamala jawiidi gobboomu hajo ikkase qaangannite. Tini mittimma techo 15 diri albaanni faranjootu 2009 Onte gobbuwanni safantinoha ikkana Biraazile, Ruusiyu,Hinde, Chayinunna Wodiidi Afriki (BRICS) tenne mittimma uurrissino gobbuwaati. BRICS yaamamatenni afamannohu Onte miilla gobbuwa gambooshshi sase qara qara illacha giddosi amadinoha ikkana; kunino gobbuwate mereero miinju halamme kalaqa, miilla ikkitino gobbuwa mereero sufo noota miinjunna dagoomittete lopho abbanna sayikkahunna jawiidi poletiku halamme jawaachishate. Konninnino 40 ale ikkitanno gobbuwa gambooshshe karsamate hasatto leellishshinoha ikkana; miila ikkate xa’mo shiqishshino 22 gobbuwa mereerinni Itophiyu mittoho. Konni ledoo amadinohunni sa’u lamalara Wodiidi Afrikira Johansbergi quchumira harinsooni mittimma gambooshshi aana gobbanke mittimma miila ikkate shiqishshino xa’mo adhamooshshe afidheenna miila ikkate doorantino. Konninnino jawa dipoloomaasete guma borreessiinsooni. Gambooshshu aana Itophiyunni ledote Gibtse, Arjentiinu, Iraane, Sawud Arebiyunna Halantino Arawe Emireetooti haaro miilimatenni doorantino gobbuwaati. Ninkeno tenne lamala Wosincho amadonkenni gobba tenne mittimma karsamasenni afidhanno horo, hiittoo qixxaawo assa agarantannosero, woloootu Afriku gobbuwa tenne mittimmani hiittoonni horonsi’ra dandiitanno yitannonna amadantino hajubba aana aleenni e’ote aana ayimmasi xawinse sa’nummo dokter Wogene Maarqoosihu

ledo assinoommo hasaawa aanino garinni niwaawete shiqinshoommo.

Bakkalcho:- Itophiyu BRICS miila ikkasenni handaaru miinju xiinxallaancho ikkakki garinni macciishshaminohere xawisseennanke hasaawanke hananfo?

Dokter Wogene:- Ani mittu handaaru ogeessi gede tini gobbankera jawa qelleeti yee adheemmo. Korqaatuno BRICS yaa mitte gobba aliidimma duuchunku ragi beeqonni irkissannota ikkitinohura gobbankera jawa hexxo noosetanna gobbanke aantete amaddino lophote harinshora jawa wolqa ikkitanno yee ammaneemmo.

Bakkalcho:- Itophiyu BRICS miila ikkasenni afidhanno horo maati?

Dokter Wogene:- Horose jawate. Umihunni Itophiyu BRICS miila ikkase poletikunnitano ikkito miinju xiiwo ajishate kaa’litanno. Miinju xiiwo yineemmo woyte lawishshaho; gobba womaashshu irko hasidhara dandiitanno; tenne irko hiitenne seeru xiiwonni keeraa’mino garinni afidhara dandiitanno yaate. Korqaatuno BRICS gambooshshi uminsata haaro latishshu baanke uurrisidhino daafira womaashshu irko afi’rate kaayyo heedhanno.

Layinkihunni BRICS miilla ikkitino gobbuwa ledoo daddalu sumimme heedhanno daafira dandaami bikkinni kuri gobbuwa ledoo daddalu hayyo heedhara dandiitanno. Woluno miilla gobbuwa ledoo heedhanno sumimme garinni gobbayidi investimente lossate akati hee’ranno. Hattono Itophiyaho noota mannu wolqa qajeelsatenni miilla gobbuwara soyate injoo heedhanno; tini jawa kaayyooti.

Polotiku ragaannino kalqete noose macciishshamanni xiiwo kalaqatenna woloootu gobbuwa ledoo taalo beeqqatenna gumulate dhuka afidhanno. Tini baala gobba miila ikkasenni afidhara dandiitanno horooti.

Bakkalcho:- Konni alba miila ikka hoogasenni hooggino horo hiittoonni xawinsanni?

Dokter Wogene:- BRICS mittimma uurrinsinkunni 15 dirra ali kiirantinoha ikkana; xaa geeshsha konneeti yinanniri illete leellino coyi dino; ikkollana safotenna harinshote garinni aantino dirra giddo kayinni luphiima lophonna soorro heedhanno yine agarranni. Lawishshaho; sa’u yannara ga’labbote amaale mine harinsooni gambooshshinni Aliyye gobbate kifilera kalaqamino oli ledoo amadinohunni Itophiyu aana mageeshshi xiiwo kalaqantinoro la’ne sa’noommo. Lophitino gobbuwa uminsa hedoo calla

**BRICS illachi
mitte gobba calla
aliidimatenni
massaggannokki
gede assate. Konni daafira
lamenna sase gobbuwa
sumuu yite kalqete ikkitanno
harinsho abbitanno hedoo
heedhanno daafira yaaddote
gede la’nara dandiinanni.**

qaaffisa hasidhanno. Liqoo afi’rateno insa seera gumulsiisate gadachama, Abbayi kofattono la’nummoro kofattote aana hasi’noommo garinni woxe gaama hooganna W.K.L... hajubba aana konni alba uminketi togoo mittimma hee’ra hooga jawa xiiwo kalaqqinonke yaa dandiinanni.

Bakkalcho:- Xa gobba miila ikkitino; ma garinniiti horonsi’raancho ikkitannohu? miila ikkate giddo heedhanno yawo adhate gobbate gede hiitoo qixxaawo assa hasiissannose?

Dokter Wogene:- Garanko togoota

kalqoomu gaamo karsammanni woyte jawa yawo heedhannonke. Umihunni gaamo karsamankenni ninkewiinni agaramanno qeechi hee’ranno; woxunni ikkara dandaanno. Lawishshaho; tayxe gambooshshe wodiidi Afrikira harinsi yannara gambooshshe massaginohu Wodiidi Afrikaati. Togoo gambooshshe gobbuwate doyinanni harinsi yannara gambooshshe Pirezidaantimmatenni massagganni keeshshinori kuri Ontete gobbuwaati.

Aantete konni garinni Itophiyuno beeqqo assanno kaayyo heedhanno. Noose dhuka jirotenni ikkara dandaanno wolurichinni kalqete gobbuwanni baxxitannota assanoserichinni leellisha hasiissannose. Woluno Afriku mittimma ofollo ikkasenni Afrikano ikko baxxinohunni Soojjaati Afrika milli assatenna miinjunni horonsi’raancho ikkatenni beeqqo assa, hattono aantete laalchono islanchimmatenni laashshine miila gobbuwa soyate kaayyo heedhannose. Konni daafira miila ikkasenni heedhannose yawono ikko afidhanno horo batinyete.

Poletikunnino ikko miinju handaarinni la’nummoro, jawa halamaanchonna hexxo noose gobba ikkasenni shiilote jironnino ikkiro Itophiyu luphiima Hayidro Elektiriketenna shiilote kuuso noose gobba ikkitinoti addaho. Konni daafira aantino yannanni loosse gumahoo iillitanno yannara luphi yino deerrinni horonsi’raancho ikkitanno; BRICS miila ikkasenni kalqeteno luphiima xiiwo kalaqate dhuka afidhanno kaayyo heedhanno yaate.

Bakkacho:- Itophiyu BRICS miila ikkase haaro coyeeeti. Konninnino lowo horo afidhanno yine ammannanni; Dipoloomaasete widoonni heedhannose horo hiittoonni xawinsanni?

“Itophiyu “BRICS” miila...

Qoola 5

Dokter Wogene:- Kuni umisi dipiloomaasenne gumaati. Konni albano ikkiro Itophiyu Dipoloomaasetenni afantanno gobbaati. Afriku mittimma safaancho ikkaseno addaho. Xaano ikkiro BRICS mittimma karsamase gobba kalqete dipoloomaasetenni mageeshsha xiiwo kalaqqanno gobba ikkasenna aanteteno kalqe umisera injaanno garinni dipoloomaasetenni kalaqqanno xaadooshshinni dagooma, gobbanna Afrika kaa’lanno garinni konni alba assitanni keeshshitinonte gede dipoloomaasete xaadooshshe suffannoha ikkanno. Korqaatuno Itophiyu babbaxxitino gobbuwa ledo seeda dirrara dipoloomaasete handaarinni loossanni keeshshitinoti qaangannite. Xaano konne loosose halashshite sufatenni kalqete aana noose xiiwonna macciishshama halashshatenni gobbannita aantino hexxo woyyaawino garinni gumultanno yitanno ammana noo”e.

Bakkalcho:- Konni alba BRICS miila ikkate 40 ale ikkitanno gobbuwa hasatto leellishshinoha ikkana; xa’mo shiqishi’rinohu Itophiyu dooramate kaayyo afi’rino; Itophiyu BRICS ni doorantanno gede assinoserichi maati yite hedatto? insano miila assite adhate hasidhinohu mayira lawannohe?

Dokter Wogene:- xa’mokki dawara’yara albaanni kalqete gobbuwa shoolewa bande la”a dandiinanni. 22 gobbuwa miila ikkate xa’mo shiqishidhino; 40 ikkitannori hasatto noonsata leellishshinore ikkansa kullanni. Wolootu kayinni BRICS uminsanni miilimatenni adhate hasidhanno gobbuwa sayikki gaamooti, kuri gobbaanni noore shoorki gaamo assine la’nanni. Kunni garinni xa’mo shiqishidhinori mereerinni Itophiyu kaayyo afidhe calla ikkikkinni aantete heedhannose hexxonni yaano, umihunni dagate kiironni xaa yannara Itophiyu kalqetenni sayikki deerrira ofoltino gobba ikkasenninna roore anga qansootise wedella ikkansanni konninnino luphiima mannu jironna kalqeteno xiiwo kalaqa dandiitannoti dikkote hasatto hee’rase doorantanno gede assitnose korqaatta mereerinni mitte assine adhinanni.

Wolu kayinni Itophiyu miinji sa’u dirra giddo babbaxxitino gobboomu mitiimma giddoonnino ikkiro; xaaddanno mitiimma baala dandee dancha lopho leellishanni dayno. Xaano dancha hexxo leellishannohanna albillitanno konni garinni sufiro hexxo nooha ikkasinniiti. Sayikkihu kayinni poletikunnino ikkiro Afriku mittimma ofollo ikkasenni xiiwo kalaqa dandiitanno gobba ikkasenna dipiloomaasetennino ikkiro Itophiyu jawa dhuka afidhino gobba ikkasenni kuri baala la’nanni woyte albillitte kalqete mitte jawa gobba ikkate kaayyo nooseta ikkase Onte miilla gobbuwanni doorantanno gede assitnose yee hedeemmo.

Bakkalcho:-Miteekke albillitte lophitino gobbuwa widoonni kalaqantara dandiitannota horote kipho taashshate ma assa hasiisanno? amadisiisaminohunni BRICS mittimma kalqe lamewa baddara dandiitanno yitanno huluullo heedhanno;

*poletikunnino ikkiro
Afriku mittimma ofollo
ikkasenni xiiwo kalaqa
dandiitanno gobba ikkasenna
dipiloomaasetennino ikkiro
Itophiyu jawa dhuka afidhino
gobba ikkasenni kuri baala
la’nanni woyte albillitte
kalqete mitte jawa gobba
ikkate kaayyo noose*

lophitononna lophitanni noo gobbuwa yaate; kuni ikkanokki gede ma assa hasiisanno yite hedatto?

Dokter Wogene:- Garanko, xiiwo heedhara dandiitanno. Konni alba layinki kalqete oli gedensaanni kalqe uminsa hasidhino garinni gashshite keeshshitinori gaamo lamala gobbuwa qarunni Ameeriku xa daanni noohu haaru kalqete amanyooti yaaddo kalaqannosatinna insano sammi yitannokkiti xawoho. Ninke kayinni gobbate gede noonke dipoloomaasete rosichi garinni BRICS gambooshshe karsama meessi horo agarsiisateno ikko wole widoonni gaamo lamala gobbanninna lophitino gobbuwa ledo noonke xaadooshshe qorophotenni sufisiisa hasiisanno.

Ninke horono ikkito aantino harinsho gobba gawajannokki garinni ikka

hasiisannosi ikkinnina Onte miila gobbuwa gambooshshe karsammoommo yine lophitino gobbuwa ledo noonke xaadooshshe uurrinseemmohanna insa ledo noonke jaalooma cunfoommo yaa di ikkino.

Itophiyu BRICS gambooshshe karsantinohu qarunni miinju suwashshimma hasi’ratenniiti; hattono poletiku horose agarsiisate ikkinohura taashshine ha’ra hasiisanno. Xiiwo heedhara dandiitanno; qarunni xiiwo kalaqantara dandiitannohu konni albano noonte gede umihunni, BRICS miila ikkankenni poolisete wolapho heedhannonke. Konni albi gede wodho gumulsiinsikkinni womaashshu irko diassineemmo yinanni ikkito noonkanni; xa kayinni BRICS haaro latishshu baanke (NDB) widoonni afi’neemmoha ikkiro; wolaphono woyyaawino coyino hee’ranno daafira gobbate gede baalankare taashshe ha’ra hasiisanno yee ammaneeemmo.

BRICS kalqe lamewa baddara dandiitanno yaannohu ledo amadaminohunni kayinni xa hendanni hee’noonnihu batinye gobbuwa sumuu yite kalqe massagganno akata kalaqate. Mittuno BRICS illachi mitte gobba calla aliidimatenni massaggannokki gede assate. Konni daafira lamenna sase gobbuwa sumuu yite kalqete ikkitanno harinsho abbitanno hedo heedhanno daafira yaaddote gede la’nara dandiinanni. Kayinnilla mittu massagaanchinni lamenna sase gobbuwa hattono kirotenni lexxitanni hadhu bikkinni yaaddo ikkantenni kalqe woyyaawino garinni massagate baxxinohunni lophitanni noo gobbuwara kaa’lo assitannoha lawanno;mittu handaaru xiinxallaanchi garinni.

Bakkalcho:- xaa yannara BRICS miilla gobbuwa womaashshu dhukinsa mageeshsha iillino? miteekke miillate kiiro lexxitanni hadhanno woyte womaashshu dhukinsano lexxate kaayyo heedhanno yaa dandiinanni?

Dokter Wogene:- Muli yannanni xawo assinoonni garinni Ameerikunna Chayinu calla BRICS na gaamo lamala miilla

gobbuwa la’nummoro 2012 kawa Chayinu GDP hidhote soorronni calla la’niro luphiima soorro abbanni no. GDP nafa la’nummoro sai 2015 kawa Ameerikanna Chayina heewisiinse la’nummoro Chayinu GDP luphiima soorro abbitino. Gaamote gede kayinni Ontente miilla gobbuwaha calla kalqete GDP mittu diri laalcho la’nummoro 31.5 % gutama noonsa. Gaamo lamala miilla gobbuwate kayinni konni alba noowiinni 30% dirritino.

Kunino mageeshsha soorro dagginoro leellishannoho. Aantete 2050 geeshsha 20 dirra giddo kalqete gutama 50% BRICS ni diwantanno yine hendanni. Togo yaa tenne dirra giddo 50% kalqete miinja BRICS miilla gobbuwa gutama amaddanno yaate. Kuni leellishannohu Itophiya lede wolootu miilla gobbuwa albillitte kalqe soorritara dandiitanno gaamo ikkitannota ikkansa daafira mitte huluullo heedhara dihasiisanno.

Bakkalcho:- xaa yannara BRICS gambooshshe karsantinori Afriku gobbuwa kirotenni sase ikkitino. BRICS hu qaru illachino suwashsho miinju horonsi’raanchimma kalaqate. Wolootu Afriku gobbuwa ma garinniiti konni illachi horonsi’raano ikkitara dandiitannohu?

Dokter Wogene:- Garanko, konni alba wodiidi Afriku Onte miilla gobbuwanni mittohonkanni; xa kayinni Gibitsenna Itophiyu haaro karsantino Afriku gobbuwaati. Konni garinni gaamo karsantinori Afriku gobbuwa kirotenni sase iillitino. Albillitte wolootuno lexxitanno yine agarranni, baxxinohunni Aljeeriyanna Senegaali labbino gobbuwa gaamo karsantanno yine agarranni. Anfinte gede Itophiyu gaamote miila ikki yaa Itophiyu Afriku riqiwamaanchooti yaa dandiinanni. Korqaatuno Itophiyu Afriku mittimma safaanchoffa ofollo ikkinohura. Baxxinohunni albilliteno Itophiya woy Addis Ababa Afriku qara quchuma assate hendannihura dagganno hedonna sayinsanni hajubba Afriku mittimma widoonni wolootu Afriku gobbuwara sayinsanni akati noo daafira mitte Itophiyah balaxo uyinanni gede assitino hajo assine adhinanni.

Wolu kayinni batinye Afriku gobbuwara hasatto noonsa. Aantete gaamo karsamansanni ledote kalqoomu hobbaatu kawunsilenni (World Security Council) haaronso assinanni yinanni xiiwo noota anfoommo; kunino BRICS mitto illachaati. Tenne widoonnino Afriku gobbuwa aana assinanni xiiwonnii soorritara dandiitanno. Afriku gobbuwano lexxatenna heedhanno horo beeqqate; hattono gaamo halashshate hedo no. layinkihuno haaro latishshu baankenni safote latishshinsara womaashshu irko afi’rate liqoo xa’midhe horonsidhannoho. Albi gede togo assenke yaa ikkikkinni gobbuwa liqoo xa’midhanno; qolate dhukansa keenne liqoo uyinanninsa kaayyo no. konni daafira lowo geeshsha danchaho yee hedeemmo.

Bakkalcho:- Yannakki uyite hala’lado xawishsha uyitanni ledonke keeshshooto daafira galatinke wodaninniiti.

Dokter Wogene:- Anino galateemmo.

Bakkalcho

Odo

Way uurrinshuwa hegeraame...

qooxeessuwa hajubba uurrinshu komite leeltinowa Woxawaajje 19-22/2015M.D geeshsha Addis Ababaho Sayinsete Muuzeemera harinsooni.

Wayinna wolqate ministirchi Injiiner Habtaamu Itefa (Dr.) tenne yannara coyi'rino garinni; gobboomu deerrinni quchumaho ikko baadiyyete qooxeessubbara xalalu anganni way iillisho yanna yannantenni lexxitanni daggino.

Caabbichunna doorshu wolqa handaarinnino dagoomu horonsi'raanchimma lossate hixamanyine loonsanni hee'noonni.

Ikkollana, duuchante qooxeessubbara dagoomahasiissanno horo uytanno gede ijaaroonniri way uurrinshuwa hegeraame horo aate ragaanni qarrubba noota Ministirchu xawisino.

Konnirano korkaatu, way uurrinshuwa ijaarre maassiinsi gedensaanni hasiisanno agarooshshe assa hoogate kaima ikkinota kule; uurrinshuwa seeda yannara horo uytanno gede dagoomu annimmatenni agarooshshe assa hasiissannota huwachishino.

Itophiyaho baadiyyete ikko quchummate qooxeessubbara qansootu kayissanno xa'mubba mereerinni xalalu anganni wayinna qooxeessu co'ichimma qara hajooti yiinohu Ministirchu; handaarunni qoqqowubate ledo qinaambe gummaamma loossa loonsoonita egeensiisino.

Konni garinnino, 6.2 miliyoone qansoota xalalu anganni way horaameeyye assa dandiinoonnita kule; kunino, albaanni horaameeyye assinoonni qansooti kiironni ledo xaphoomunni 70.5 miliyoone iillishannota qummeessino.

Qooxeessu co'ichimma ragaannino 1.2 miliyoone qansooti co'itte shumate minna horaameeyye ikkitanno gede kaayyo kalanqoonni yiino.

Gobbankera babbaxxitino qooxeessubbara hananfoonniti way uurrinshuwa ijaarshi loossa murroonni yanna giddo ijaarante goofa hoogate qarrubba xaaddinonke yiinohu Ministirchu; konnirano korkaatu uurrinshuwa ijaartanno kontiraakiterooti dhuki anje; pirojekituwate loossa garunni harunsa hooga; babbaxxitino qooxeessubbara

ga'labbote booraambe hattono gobbate gede gobbaydi woxu soorronni eessinanni uduunni hasi'noonni yanna giddo shiqa hoogate qarra ikkinota qummeesse; albilicho taashshote qaafo adhinanni hajubba ikkansa kulino.

Wolqate handaarinnino baadiyyete 1.4 miliyoone qansooti Soolaarete wolqa, Bayogazetenna co'itte sagale raisi'nanni tekinoloje handaarinni hattonni 1.4 miliyoone xaphoomunni 2.8 miliyoone qansoota horaameeyye assa dandiinoonni.

Quchumahono hattonni tayxe dirinnino 350 kume qansoota caabbichu horaameeyye assa dandiinoonniha ikkana; sai 2014M.D hanafe xaphoomunni 4.65 miliyoone dagooma horaameeyye assa dandiinoonni yiino.

Gobboomu deerrinni xalalu anganni way horaameeyye ikkitino qansooti kiironni sai 2013M.Dra 4 miliyoone, 2014M.Dra 5 miliyoone, hattono tayxe dirinni 6.2 miliyoone ikkana; 2016M.D hattonni 6 miliyoone ale ikkitanno qansoota ledotenni horaameeyye assate mixi'noonni Ministirchu Injiiner Habtaamu lede xawisino.

"Qarrubba tirate..."

tira dandiinannita Gobboomitte Amaalamme Komishiine egeensiisu.

Itophiyaho gobboomitte sumimme kalaqatenna mittimma kaajjishate 11 miilla hanqaffino komite tantanne loonsanni hee'noonni.

Gobboomitte amaalammete komishiine gambisaanchi Pirofeeser Mesfin Ariaya Itophiyu piresete uurrinshara xawisino garinni; gobbankera hiittenne hajubbano hasaawunninna maalamatenni tira dandiinanni.

Poletikunnita ikkito danchu gashshooti xa'mubbanna qarrubba hiittenneno dagoomu bissa beeqqaano assatenni qarrubba tira dandiinanniti ammano nooe yiinohu Komishiinete gambisaanchi; qarrubba tirate malu urde kaysa ikkikkinni qarunni amaalammete yiino.

Qodhine sharramatenni mannu lubbo ba'anno; bisu gawajjo iillitanno; jajju ba'anno. Rumuxxite keeshshitino buxima aana jirsa karate assinanni sharro aana olu roorenkanni buximate reeqecci yinanni gede assannota gambisaanchu huwachishanno.

Techo qeelaancho ikkinohu ga'a qeelamannota seekkine huwatanna olunni jajjunna mannu lubbo ba'ate gobbaanni tirfi'nanniri nookkita anfe hiittenne hajono dagate gede hasaambe tira bilchaante ikkitinota qaagiissino.

Gobboomitte amaalamme duuchunku qooxeessira yinoonni yanna giddo harinsannitanna hiittenneno dagate bissa beeqqaanonni assatannote. Keeru booraambe kalaqantino qooxeessubbarano qawwentenni roore amaalammete harinsho huwatatenni qodhite sharrantannori hasaawaho shiqqanno yine hendannita kaysino.

Baalunkuri hasaawunni tidhamanno yitanno ammano nooe. Qasiisote hajono ikkito meessaneete gashshate, farcotenna poletiku hattono danchu gashshooti xa'mubba baala garunni hasaambe amaalammiro tidhama dandiitannokki korkaati dino yaanno; pirofeeser Mesfini.

Gobbate geerri, baxxinohunni amma'note annuwi konni albaanni assitunte gede amuwuno dandaamina garinni oosonke qawwe kaysa agurte qarrubba tirate mootimmate bissawa shiqqe hasaabbanno gede xiiwo assitara xa'meemmo yiino.

Amadisiiseno, gobbate geerri araarsatenni, ammannote annuwi kayinni ayyaanaame huuccattonsanni kaa'litannonke gede xa'mi'reemmo yiino.

"Gutu qarrubbankera..."

qoqqowi pirezidaantichi kalaa Desta Ledamo sokkasi sayisanni; Haaru pirezidaantichira hawalle bayiriidi yawora iillishihe yiino.

"Itophiyu baalinkete; dagaseno baalinkete" yiinohu kalaa Desta; gutu qarrubbankera gutunni loosa hasiissannonke yiino. Amaaru qoqqowi xa'mo xa'monkeeti, gutunnita qarrubbanke hasaawunni tidha hasiissannonkeno yiino.

Bayira dhagge noose dagara qarrubba busulletenninna hasaawunni tirahasiissannotano buuxisino. Amaaru qoqqowinna mootimmate qote gutunni uurratenni qarrubba tirate Sidaamu qoqqowi mootimma mootimmate gede yawo yawo adhitannotano buuxisino.

Qoqqowo massagate yawo adhinohu kalaa Aregga Kebbede "Daga danote giddonni fushshate giddayidi qarrubbanke tidha hasiissannonke" yaanni coyi'rino.

Loosunni qarrubbanke tidha hoongummoro daganke danote reqecccineemmo yiinohu kalaa Aregga; Murci'raanchimmatenni assineemmo millimora baalunku qotenke uurrinanni gede yaatenni woshshatto shiqqishino.

Gummaamo looso loosa hoogankenni qarru giddokeeshshinoomoyiino hupirezidaantichu; paartete gutu illachinninna horotenni ka'atenni gutunni loosa hasiissanno yiino.

Hakkonni gobbaanni ikkitino harinsho gumaame ikkitinokkitano buuxise; konni gedensaanni qarra dhukkisanno dhuki dinonke. Qarrubbanke tidha hoongummoro

gobbanna daga danote aana tungeemmo yiino.

Gobbate gargarooshshu olanto gobbate baxxinohunnino Amaaru qoqqowi dagara assitanni noo kaa'lonna sharrote galatu hasiissannose yiino.

Qoqqowunniha haaro pirezidaanticha mootoonsate amuraati aana afaminohu Somaalete qoqqowi pirezidaantichi Musxefe Mehammed haaro mootoonsinoonni massagaanora hawalle tashshi yiino'ne sokka sayisino.

Qarrissanno yanna giddo qoqqowo massagino albi pirezidaantichi Yiliqaal Keffaalera (D/r) galata shiqqishono.

Amaaru qoqqowira kalaqamino qarri harancho yanna giddo woyyaambe leellishasinni macciishshaminosi hagiirreno xawisino.

Amaaru qoqqowi eino qarri giddonni fule gobbate lawishsha ikkannota ammaneemmo yee; Somaalete qoqqowi Amaaru qoqqowi qote ikkasino xawisino.

Oromiyu qoqqowi pirezidaantichi Shimellis Abdiisa, amuraatu aana afame coyi'rino garinni; Itophiyu luphiima jifo xaadde egentinose. Baalankanni qeeltanni techora iillitino yiino. Xaano xaaddinose jifo qeeltanno yiino.

Amaaru qoqqowi qelle qeellenkeeti jifosino jifonkeeti; baalanka gutunni gumulleemmo yiino.

Affaarete qoqqowi pirezidaantichi Awwol Arba, Amaaru qarri Affaarete qarraati; Amaaru

bisinketa mitte kifileeti; Amaaru canci yaa Itophiyu cancino yaate; Itophiyu cancitanno woyte diinnate waalcho fantanno yiino.

Maatete qarru kalaqamanno woyte diinaho anga aate yiinohu pirezidaantichu; mittimmatenni qarrubba sa'a hasiissannonno yiino.

Amaaru daga xa'mubba noose; qara hedo kayinni xa'mubba hiittonni tidhino yitannote yiino pirezidaantichu.

Massagaanote massagaanchimma kaayyo aana massagaano kaa'la qarrubba tiranno yiino. Affaarete qoqqowi mootimmanna daga Amaaru daganna mootimmate qoteetino yiino.

Wodiidi Itophiyu qoqqowi pirezidaantichi kalaa Xilahun Kebbede; annuwinkewinni adhinoommo jawaante techono adha dandiinumoro; Kaaliqa waajjinummoronna halammummoro qarrubbanketidhantanno yiino. Wodiidi Itophiyu qoqqowi Amaaru qoqqowi qote uurrannotano buuxisino. Amaaru daga qarra huwattinokkiriranna qarra iibbabbishshanno mannotira macca aa dinosi yiino.

Mootoonsate amuraati aana Amaaru qoqqowi amaale mini songaafite Faantu Tesfaye, albiha Amaaru qoqqowi pirezidaantichi Yiliqaal Keffaale (D/r), Biheeraawete tajetenna hobbaatu owaante dayirekiterichi Jeneraal Temesgen Xirunch, Olu wolquwa layinki xaphoomu Itaamaazhoor Shuum Jeneraal Abebawu Taaddese, qoqqowu pirezidaantooti, luphiima mootimmate loosu sooreyyenna koyisantino wosinna afantino.

Itophiyu BRICS...

Itophiyu Piresete Uurrinsha ledo bilbilunni hasaawa assinohu Dr Wogene Maarqoosi; BRICS miilla gobbuwa uminsata haaro Latishshu Baanke uurrisidhino daafira womaashshu irko hiittenne seeru xiiwonni keeraa'mino garinni afi'rate kaayyo heedhannonsata coyi'rino.

Miilla ikkitino gobbuwa ledo daddalu sumimme heedhanno daafira, wolootu miilla gobbuwa ledo heedhanno sumimme garinni gobbayidi

Investimente lossate injoo kalaqantannota qummeessinohu xiinxallaancho; konninni, xaa yannara luphi yiino deerrinni leltannota gobbayidi woxu soorro anje gatisate jawa qeecha fultannota ammannanni yiino. Hattono Itophiyu roore anga dagate kiironni amaddannori wedella ikkansanni tenne mannu wolqa garunni qajeelsine miilla gobbuwara soyaate injoo heedhannota qummeessino. Gaamo karsamanni woyte horo calla ikkikkinni

jawa yawo heedhannota qaagiissannohu Dr Wogene; ninke gobba garinni la'nanni woyte woxunnino ikko noose kalaqamu jironni hattono wole kalqete gobbuwanni baxxitannota assannoserichinni dhukase leellisha agarantannose; konnirano, hasiissanno qixxaawo assa nooseta huwachishanno.

Itophiyu, Afriku mittimma ofollo ikkasenni Afrikano ikko baxxinohunni Soojjaati Afrika milli assatenna miinjuni horonsi'raancho

ikkatenni beeqqo assa; laalchono isilanchimmatenni laashshite miilla gobbuwara soyaate kaayyo heedhannosehura qixxaawo assa hasiissannota qaagiissino.

Poletiku ragaannino ikkiro Itophiyu jawa halamaanchonna hexxo tunganni gobba ikkasenni ledote BRICS miilla ikkasenni kalqeteno luphiima xiiwo kalaqate dhuka afidhanno kaayyo heedhannota Dr. Wogene lede xawisino.

Yanna Balaxxino Ilama!

Addisu Adoola

Addi addi xiinxallote borro ilama Sasewa beekke gaantanna la'nanni. Hakkuno, yanna balaxxino ilama, yannate ledoo qaaffanno ilamanna yanna balaxxinonsa ilama yiteeti. Yanna balaxa wo'mu manni naadanno yaano hoongiro nafa; yannatenni balaxamantenni "yanna balaxa" lowo geeshsha woyyitanno gede kayinni wo'munku sumuu yaanno yine hendanni. Sidaamu yanna balaxa "fooggalaambete" yee adhanhohura yaate.

Techo konne gafa tenne hedonni hananfeemmo assinonke coy no. Isino, tuqu xaadira taraawannanna waarete nafarrara hasaambanna macca gantinonke mitto wedellichaati. Su'masino Dokiter Bezzaabbe Biraahu yaamamanno. Dirisino 26ki diro gude 27ki diro amadate meddi yiino wedellichaati.

Ninkeno konni wedellichi heeshshosi doogganna gumaamimmasi woleho rosicho uytara dandiitanno yaatenni tenne Lamala Gaaxexinke Seyoote gafinni ki'ne nabbawaanonkewa haa'ne shi'qoommo. Rosicho aannore afidhinannino yine hexxo assineemmo.

Dokiter Bezzaabbe ilamanna lophosi Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Hawaasi Quchumi gidooti. Rososino balaxote rosinni hanafe geegote rosi geeshsha ilame lophino Hawaasi Quchumira harunsino. Rosisinnino ikkadonna heewisamaanchono ikkino gede qummeessinonke. Sette Kifile Qoqqowu deeri fonqolira 100%, Tonne kifile Gobboomu Fonqolira Shoole (4) Bixxillenna Tonaa Lame Kifile geegote fonqolira 562 maareekkisiino.

12 Kifilera maareekkino woyyaawino guminnino 2008 M.D Jimmu Yuniveriste e'e medisiine /Medicine/ harunsinoha ikkana; xaa yannarano hattee Yuniveristenkuranni ispeshiyaalaze assate kaayyo afi're "Hinkote Xaginaatinni" ispeshiyaalayze assanni afamanno. Lamu agani gedensaanni maassamanno. Hinkote xaginaati handaari albilicho illacha tuge loosara hasi'ranno gede huwachishinonke.

Dokiter Bezzaabbe, yannasi garunni horonsi'ranno. Yannate fojono leeltinosihuno anjisi dirinni ikkino gede coy'rannoha ikkana; anje yannasi oosichu gede godole'tenni calla saysantenni roore albiidisiire la'anni insa iillituwa iillate halchatenni rososi seekke xiinxallanno gede qaaganno.

Dokiter Bezzaabbe, anjesinni hanafe Maganu mine lophinoha ikkana, techo ikkadimmasira Maganu mine lophasi noose qeecha xawisanni "Techo noommo deerra iillammora dandiissiisinoeti lopho'yaati. "Lophoommohuno ikko anjemma'ya saysoommohu huuccattote mineeti. Amanyootunni quxamanni lophoommo. Amanyootunni lophanno beetti qole akatisiranna hoshshosira lowo geeshsha qorophanno" yaanni amaalanno.

"Amma'note mini shuqune lossinonkehu ayyaanaame heeshshonni kaajjinammora calla ikkikkinni, rosu widoonnino jawaata rosaano ikkineemmo gedeceti. Konnirano diru jeefora woyyaawino guma maareekkisiissanno rosaanora afanshanna baraarsha uytanno. Ninkeno konne baraarshanna afansha adhate

Dr. Bezaabih Birhaanu

kaajjine nabbambeemmo" yaanni qaaganno Aleenni xawinsummontenni gede Dokiter Bezzaabbe, ilame lophinohuno ikko balaxote rosinni hanafe geegote geeshsha rosinohu maatete ledoo hee're ikkana; maatesiwiinni fafe hee're egenninokkita co'yranno. Kunino Dokiter Bezzaabbe, Yuniveriste ha'ri yannara maatesiwiinni umi yannara baxxasinna haaro qarqara ha'rasi rosu ledoo ledante qarrissinosa gede xawisanno. Ikkollana roore yannasi roso xiinxallate aana saysanno daafira coyibba quwa disa'inoe yaanno.

Dokitor Bezzaabbe Biraanuhu, Dokitora calla dikkino. Borreessaanchohono. Medisiinete rosaancho ikkirono anje rosu minna kiwawera hanafe boowirsi'ranni dayno borreessammete baxilli giddosi ba'ara didandiino. Konni baxillira foole worate dandiissannoe yee hedanno doogganno ha'ra hanafi. Yuniveristete noo yannara fooliishshote yannasi kifilesi miilla ledoo saysantenni roore tiyatirete rosiisaanonna borreessaanote hedoo saysa doodhanno. Tenne yannarano borreessammete daafira egonno lexxitanni daggusi.

Xaa yannara Sase addi addi maxaaffa borreesse nabbawaanote shiqishino. Honse ikkitanno televizhiinete dirraammanno borreesse dagate illenna maccara iillishanni afamanno.

Umi maxaafasi maassiisino umi diri rosaancho ikke hee'reeti. Borreessino maxaafino 'gixima'/kiiro/ ikkana; su'misino '(የይሁዳ ገመድ)' yaamamanno. Kuni maxaafi umi yannara Jimmu Yuniveristera maassamino, Layinkimeeshsho Addis Ababahu Hager Fiqir

Tiyaatire Mine, Sayikkimeeshsho Hawaasa maassamino. Maxaafu konni amado manchi beetti heeshsho la'anno, filsifinnano kissanno, gaabonna seejjono amaddino kiiro giddosi amadino.

Duuchu manni borreessammete handaarira lowo jifo la'anno gede coy'ranna macchiishsheemmo yaannohu Dokiterchunna Borreessaanchu Bezzaabbe, anino deerri'yanni jifo laoommo yaanno. "Ani maxaafa attamisiisate hedoommohu 11 woy 12 kifile rosanni hee'reeti. Ikkollana, woxu qarrinna labbanno korcaattanni amamisiisa didandoommo. Borreessoommo maxaafa attamisiisa hoogummoti roseemmo Koombooni rosi mine xarrazisiise maxaaffate mine maareekkoommo. Hakkuno techo geeshsha hakko no."

Kayinni Yuniveristete umi diro gudeemmo yannara hiittee doogonnino ikkiro maxaafi'ya maassama noosi yitanno murci'raanchimma giddora eummo. Konnira baata hasiissannoe waaga baala baata hanafummo. Duucha jifo gedensaanni boode codhoommo saantenni maxaafi'ya attamamanno gede hajajummo. Ikkollana; attamamino maxaafa baate adheemmo woxe afi'reemmowa wolewa hooga'yanni maate'ya xa'mi'rammora maate'yawa dayeemmo woyte agaroommokiiri xaadie.

Isino, ani maxaafa'ya maasiisi'reemmo birra xa'mi'rammora dayoommoha maate'ya "hasi'noommohe" yite woshshite"e seejjitue. Miteekke borreessammete widira dasse roso huneemmoha laweennansa "konne iillattollana balaxxe rosokki gudi" yitue. Insa

yitineri gara ikkirono, kayinni ani giddo'ya noore hoo'la didandoommo. Birra xa'mi'rano didandoommo. Konni daafira mitte qaafu adha nooe yee hedummo.

Medisiine e'nanni woyte niwaawete Yuniveriste uytannoti taabileette no. Anera maate hirtinoe Laapitoppeno anga'ya no. Konni daafi'ra maate birra xa'ma dandoommokiirura Laapitoppe hire attamote mininni maxaafa'ya adha nooe. Hattono assummo. Maxaafi'yano dikkote aana hosi; lowo geeshshano hasami. Lamu agani gedensaannino qole albinni woyyitino Laapitoppe hidhummo. Kunino aantete looseemmo loosirano lowo kakkaooshshenna wolqa ikkinoe." Yaanni giddositanna xaaddinosi jifo qaaganno.

Layinki maxaafa koroonu fayya yannara attamisiisino.. Maxaafu su'mino, "ያብሉ ለምባቶች" yaamamanno. Kunino giddosi harammaadda hedoo/qalote borro amadino maxaafaati. Sayki maxaafi "ኤርማንላንድ" yaanno. Dokiterchunna Borreessaanchu Bezzaabbe, borreessinohu Sasunku maxaafi adhamoohisi dancha ikkinota coy'ranno. Konni daafirano Saska maxaaffa Sase doychu geeshsha attamisiisinoha ikkana; gobbate gobbaydi dikko (Amaazon) geeshsha hiramino gede qaaganno.

Maxaaffateno gobbaanni addi addi jajjabba televizhiinete mereershawara sa'anno Honse ikkitanno diramma borreessino. Insano, ፍቅር፣ ሰላም፣ ጥላን፣ ላይ፣ ምስጋና ቤት፣

፣ባለ ሱቁ፣በረኅዳ፣ይለያል ዘንድሮ yaannaha lendanna duucha televizhiinete diramma borreessatenni albisa ikkinno gedeno coy'ranno.

Seyoo yaa doogote yaannohu Dokiterchunna Borreessaanchu Bezzaabbe, yanna uurrite diartannonke. Yanna heewonnittenna woyyine afammannite. Konni daafira uurrite agartannokki yanna giddo hee'ne uurrinammonku giddonke noohu maatiro bande afanna hakkuyra baqqi yine doda hasiissannonke yaanno.

"Anino xaa geeshsha saysoommo doogocaqqi yee laummoro loosa dandeeemmo gedenna loosa nooe gede ammaneeemmo. Meessaneetolla qixxeessiro hiikkonnereno giddonke noore assa dandiineemmo yeeno ammaneeemmo" yaannohu Bezzaabbe Biraanuhu albilicho mixosi borreessammete golinni kaajje sufa ikkitino gede coy're hikkiminnu ledoo xaaddanno borreessamme (diramma) loosa ikkana; xaa yannarano hikkiminnu ledoo amadisiisaminoha televizhiinete dirama qixxeessanni afamannota uurrinshanke ledoo noosi hasaawinni kulinonke.

Manchi beettira seyoo doogo mitte calla dikkitino. Bacate. Kawaanni tola giwinori ka'aanni tolanno. Bezzaabbera kayinni lamanka widoonni seyo xaaddinosi. Kaayyonke mama gawa'litanoro techo himana dandiinanni. Bezzaabbe rosisinni bilchaataho. Kayinnilla Yuniveriste ei yannara gaamamino roso callalloho ikkikkinni giddosi hasatto noowa wodanasi tugino. Techo televizhiinnate la'neemmonna boohaarsitanno diramma borreessinohu rosisira qote qoteho dhaabbachishi'rino giddosi hasattooti.

Ninkeno Dokiterchunna Borreessaanchu Bezzaabbe'iinni, ilama rosicho adhite aamanshansa bade affanno gedenna horonsidhanno gede sokkankeeti. Keerunni!

Woganna Turizime

Wolayittu Dagaha Mimmitu Ledo Kaa`lamate Budenna Hornya

Abrahaam Saamuel

Budeho yaa mittu dagoomi ayimmate xawishshaati. Budu mitte daga ayimma xawisannoha ikkinota dagoomu ammane adhe horoons`ranno Donaati.

Budu, mitte dagata uddi`ra, gashshootu amuraate, adhana adhamate, saga`linanni amanyoote, labbaaha barcinshiishate amuraate, loosunni mittimmatenni kaa`lamate lawishshaho (deetenni loosa), jilunna labbeemme loossa xaphi asse amadatenni dagoomu ayimma dhaaddotenna wole doogonni leellishatenna xawisate wolqa noosi.

Wolayittu dagano seeda dirrara dagoomu heeshsho kaima assino amuraate kalaqqe galtannota dhaggenna addi addi borro leellishanno.

Wolayittu daga mittowa higge hee`ra hanafu yannanni kayse techo geeshsha horoonsidhannohu borreessinoonnikki budunna horinyi seera fushshite galtanno.

Wolayittu budunni mimmito gashshate fushshitinoha “Seera” yinanni. “Seera” yinanni budu galtinote balchoomi, giddosiinni haammata cinaancho gashshinanni hayyote seera amadinoha ikkana; shiima jaddonni kayse lubbo hunate jajjaba jaddo geeshsha nootera yoo aatenna qorichishate horoonsidhanna amuraateeti.

Wolu, Wolayittu daga budi mine mi`nate, mooggo umate, heelliicho goshooshate, minu xarra darate, mine minnanni bayicho gaata la``atenna xaphoomunni mimmitu ledo kaa`lamate hattono mittu manchi wolqanni loonse anfannikkiha gutunni halante loosate amuraate “Seera” yinanni. Wolayittu daga konne “seera” yinanniha kalaqqe mimmito gashshatannota dhaggetenni afa dandiinanni.

Wolayittu daga fushshidhino wodho woy “Seera” yinanni budi giddo cinaancho assite fushshidhinohu, loosu yaannara mimmitu ledo kaa`lamate wodhote su`mi no. Wolayittu daga mittu manchi dhuki aleenni ikkino loosi hee`riro gutunni loosate budi noonsa. Kunino, loosunni kaa`lammanni budu dana ikkana; sasewa beekke horoonsidhanno.

Umihu, “Hashiya”, Layinkihu “Zaiya”, sayikkihu “Daguwa” yaamamanno.

(Hashiya) “2-5 manni geeshshi deetenni gamba yee loosanno looso”

Kuni Wolayittu daga loosunni kaa`lamate budi kiirona 2-5 ikkanno wedelli woy jajjabu gutunni soodo gutte guurate fulte gati (irshu) looso kaa`lantanno budeeti. 12 saatenni kayisse barru taali geeshsha irshu looso gutunni loosanno.

Konni kaa`lamate budi giddo kaajjado wodho dino. Ikkollana, deetenni loosa (Hashiya Oosuwa) kaa`lantanno daga soodo gutte mimmito woshshite deetenni kaa`linanni manchi qaera ha`ratenni irshu looso loosanno.

Mite mite yannara “Hashiya” yinanni deete gaamoni kaa`lamate looso loosanno hallanyooti boco barra woy sasenna shoole saate geeshsha gati looso loosanni kaa`lantara dandiitanno. “Hashiya” yinanniti deete gaamo, uminsa dancha fajjo aana xintantinode. “Hashiyu” deete gaamo mittimmatenni loosanni noo hallanyooti mereero mittu

bado woy doyicho dagguro hakkonni manchi loosi aana daye kaa`la hoogino mancho diqorichinshannisi. Kayinnilla, isi daye kaa`linokki manchi isi bado iillitanno yannara ku`uno dikaa`lannosi. “Hashiyu” deete gaamo gate loossanni hurbaatu geeshsha keeshshituro, barri hurbaate diqixxeessinnansi.

Kayinnilla, soodo shoo`ma gate loossanni noo bayicho shiqinshanninsa. Barri hurbaatensa kayinni mine minensa hadhe saga`litanno. Barra wo`ma hossuro kayinni soodo shoo`mano ikko barri hurbaate shiqinshanninsa.

Xaphoomunni, “Hashiya” yinanni deete gaamo aleenni xawisate wo`naallinte gede 2-5 geeshsha ikkitanno manni mittimmatenni kaa`lantanno budeeti.

(Zaiya) “5-10 geeshsha ikkanno manni deetenni gamba yee loosanno looso;

“Zaiya” yinanni deete gaamo kayinni 5-10 manni geeshshi gamba yite mimmitu ledo kaa`lantanno budu hornyaati. Kuri hallanyooti bado badotenni uminsa looso loosse jiro fushshidhanna amuraateeti. “Zaiya” Wolayittu daga giddo rosaminohonna xaa geeshsha nooha ikkana; deetenni mimmito kaa`lammanni budu hornyaati.

Mitto gati woy irshu looso, mine mi`nate looso, minu xarra dadhate looso, mittu manchi dhuki aleenni ikkinohanna seeda yanna adhannosiha ikkiro, tini deete gaamo gamba yite seeda yanna adhanno looso mulenni jeefisate mimmitu ledo kaa`lantanno budeeti. Konne looso loosannihu bado badotenni doychosi agadheeti. “Zaiya” yinanniti deete gaamo “Hashiyu” deete gaamo gede mittu olliira heedhannorinna mitte hedonni sumuu yitannori gamba yite Sambatu barra agurranna noo barrubbara 12 saatenni ka`e loosu bado iillitino manchi qaera hadhe loosunni mimmitu ledo kaa`lante baxxitanno budu danaati.

“Zaiya” loosira dagganno ollu mannoti loosoho dagganno yannara loosoho hasiisanno uduunne amadde dagganno. Tenne yannara bado iillitinosi manchi soodo shoo`manna barru hurbaate mines qixxeesse agarannoha ikkana; baxxinoha agattote dana diqixxeessanno. Bado iillitino gatu anni baxxitino sagale ikkikkinni mine nooha qixxeesse shiqishanno.

Insara baxxitino qixxaawo diassinanni. Sodo shoo`manna barru hurbaate qixxeessannohu umisi badote manchi maate ka`a wolu olliichu didaanno. Akkamagaada, bado iillitino manchi galte ila rakkintota woy ilaanchu ikkituro, ollu manni giddo mittu woy lamu daye kaa`lasera dandaanno. “Zaiya” loosu kaa`lamate budi amuraati giddo gatiha irshu looso calla ikkikkinni, wolu loosinnino mimmitu ledo kaa`lantanno. Lawishshaho, jawa ikkino Wolayittu budu mine hayissonniha mi`nate hasi`ranno hallanyi, “Zaiya” yinanni deete gaamoni gaata la``atenni kayise xarra uurrisate geeshsha hattono wole loosono mimmitu ledo kaa`lantanno. Irshu loosi yannara, “Zaiya” deete gaamoni wixa wixate, doogo fushshate, shuqunatenna hancaarate looso loosanni.

“Zaiya” looso kaa`lamate budi amuraati miilla, mitto barra lamu mannira kaa`lamate dandiitanno. Korkaatuno, wixu yanna sa`annokki gede assate soodo 6 saate geeshsha mittu manchi irshi giddo wixa wixxe ka`uro, barra qolte layinki manchi gate irshu looso

loosse wixa wixxanni hossara dandiitanno.

“Daguwa” (10 ali manni deetenni gamba yee loosanno looso)

“Daguwa” yinanni deete gaamo, mittu olliira heedhannori mimmitu ledo shiqqi yitanno gosa kirotenni 10 na hakkiinni ale ikkitanno mannoti deetenni gamba yite loosanno loosooti. “Daguwa” woy deete gaamo kirotenni luphi yiino manni gamba yee loosannoha ikkana; deete miilla looso loosanni mitto barra hosa dandiitanno.

Daguwu woy deete gaamo yine woshshinanniti loosunni mimmitu ledo kaa`lamate budi amuraati, 10 manni ale ikkiitino manni gaamo gaamotenni ikkite shiimu manni dhuki aleenni ikkino looso deete gaamoni loosate kaa`lantanno budu amuraateeti.

Baxxinohunni, irshu looso, wixa, shuqunanna koofa, gide gamba assa, gide gananna wolootta loosano mittimmatenni loosanni. “Daguwa” yinanni deete gaamo amuraati, wolootta yaano (Hashiyanna Zaiya) deete gaamoni baxxannoho. “Daguwu” amuraati haammatu manni beeqqannoha ikkana; jawa qixxaawo assine loosanni deete danaati.

“Daguwa” yinanni deete amuraatira ollaaho noo meenti gamba yee deete gaamora sagalenna agatto qixxeessatenni sa`e olluunni mittu mittunku meenti mininsanni sagalenna agatto qixxeesse abbatenni kaa`lo assanno budeeti. Konne bude Wolayittu Afiinni “Yaganuwa” yinanni. Konni budu kaa`lamate amuraatira sagalenna agatto qixxeessite abbitinoti ollu mancho kaa`le`e yite woshshidhino manchora leellishshe uytanno. Amano konne afansha abbitino mancho galaxxite hagiirru jilira keerunni iillishonke yitanno.

“Daguwa” yinanni deete gaamo harinsanni olliira noo meenti abbanoo sagalenna agatto minensa noo sagale ikkinnina baxxitino sagale diqixxeessinnansi. Sagalenna agatto ollaaho rosantintenna woxu fulu xa`mitannokkite.

“Daguwa” yinanni deete loosinni hala`lado irshu baatto hawuura, wixa, shuquna, gallanni mine mina, gaata la``a, woloottano hattonni loosanni. “Daguwu” deete gaamo, mitto barra hala`lado looso loosse annaha sayissanno budu amuraateeti. “Daguwa” deete gaamora daggino mannoti loosanno yannara sirbitanni, mimmitu ledo haariintanni kakkaino dhukinni loosonsa loosanno budu amuraateeti.

“Daguwa” deete gaamora jawa qixxaawo assinanni. Fulono hattonni jawate. “Hashiyanna Zaiya” deete gaamora jawa qixxaawo diassinanni. “Daguwa” deete gaamora ollu manna calla ikkikkinni wolu wosinino hee`ranno daafira jawa qixxaawo assinanni.

Kuni deete loosi irshu looso ikkiro baatto loosanni uduunne calla ikkikkinni 10 ali handu maqanaajjoni hawuura dandiinanni. Konni budu loosi amuraatira loosoho daggino mannoti hurbaaxxitannohu barrunni mitte higgeeti. Ikkollana, hudi`rinohunna goo`rinohu hee`riro qixxaabbino sagalenna agatto shiqinshannisi.

Hashiya, Zaiyanna Dagawa kaa`lammate budi amuraatinni, baatto hawuura, shuquna, koofa, wixanna gide gamba assate looso loosara dandiinanni. Hakkiinni sae, mine minate, xarra darate, gaata la``ate, bale umate looso loosanni.

Tenne deete gaamo giddo loosanni looso didoodhinanni. Woshshi`rino anni ku`lanno looso baala barra wo`ma woy boco barrano loosanni. Xeertotenni dayno manni hee`riro, yannateni ha`ranno gede assinanni.

Xaphoomunni, kuni budi Wolayittu daga giddo seeda yanna kiirsiisino. Kuni mimmitu ledo kaa`lamate budi dagoomu mittimmaranna gobbate miinju lophora jawa qeecha afi`rinohura kaajje sufa noosi. Wolootta loosu handaarrannino mimmitu ledo kaa`lammenna halamme loossa hala`la hasiissannote, Sokkankeeti.

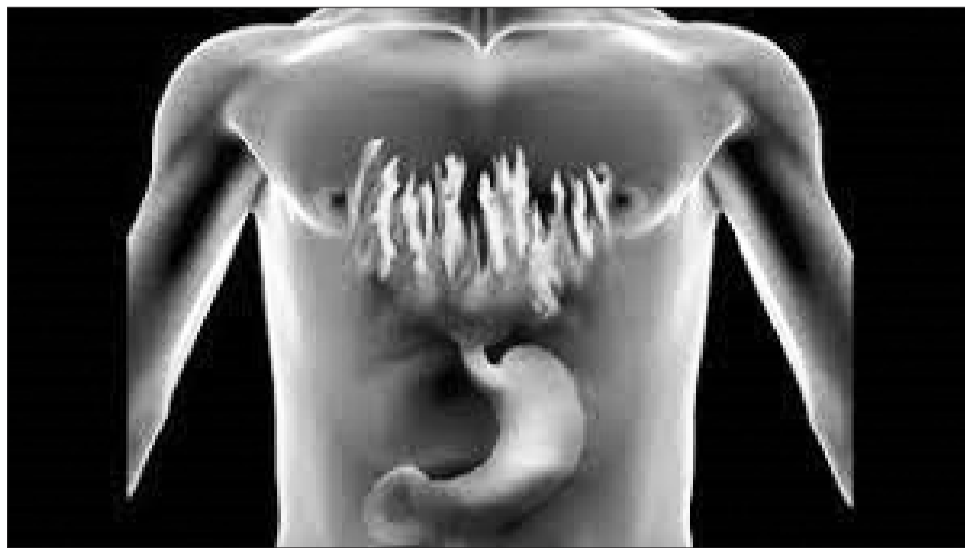
Saltote Madi'ra

Abbebech Maatewoos

- Rosichunni saltote dhibba yaamamanno. Kuni qarri saltotenna shaalashsho helleete aliidi kifile giddiyidi gidgiddi shooloolamasinni woy madi'raasi korqaatinni kalaqamanno qarraati.
- Anfinte gede aye manchi salto giddono kalaqamunni Hayidiro kilooriik asiid (HCL) yinanniti gawajjitanno asiide no. Tini asiide hiittenneno bisu kifile kissuro luphiima gawajjo iillishshanno.
- Salto yinanni qarri kalaqamannohu babbaxxino korqaatinni saltotenna shaalashsho helleete giddiyidi gidgiddi manaadunni shooloolamanno woyte asiide gidgidda shotu garinni kisanenniiti.
- Tini asiide godowu woy saltote giddo calla noote. Aliidira kokkeno ikko eeliidira helleete widira dirra didandiitanno. Togo ikka hoogemmero kokkeno ikko hellee diheedhannokkenni. Tattayisate dhuki noosehura.
- Saltote gidgiddano ikkiro shiimawa kissuro meessaneete hawatenna tushshiishate geeshsha iillishshanno. Kalaqamunni saltote gidgiddi gansho labbanno shalaqqanno daadaanchonni /mucus/ diwantinohura asiide gidgidda kisa didandiitanno.

Lamu daniti madi'ra no:-

- Saltote madi'ranna shaalashsho helleete aliidi kifile madi'raati. Mittu manchi mitte hige lamunku daniti madi'ra heedhasira didandiitanno. Lamenkanni leellishshanno

malaattanni babbada dandiinanni.

Saltote madi'ra leellishshanno malaatta:-

- Xissote macciishshamme /madi'rino bayichinni gobbaanni ikkitara dandiitanno/
- Looqqi assa
- Tushshiisha
- Godowa fuugisa
- Looqqi assanna gagasu giirama (afaliito) ikkitanna iibbabbittanni hadhanno woyte qole giiramo lawanno cili, meessaneete hawa, munde karsantino tufi, fooluu ta'a, daafuru, badhe giiranna qasi'ra kalaqantanno.
- Madi'rate qaru korqaati "H-Payloori" yinanni bakteeraati. Bakteeru saltotenna shaalashsho helleete gidgidda diwino

diwaanichi /Mucus/ honqooratenni asiide shotu garinni aanino diwaancho afidhanno gede assanno.

- Ledotennino, babbaxxitino xagga Aspriini, Neprosiin, Asitaaminoofin, Warfariinna wolootano labbino xagga garunni adha hoongi.
- Diru lexxa, baxxinohunni 70 diri ale,
- Alkoolete agaano ikka,
- Wiliishshiranna bisu gawajjo madi'rate korqaattate.

Saltote madi'ra kayissanno coyibba:-

- Saga'late amanyooti
- Caaccaawanna aaraawa
- Doogimale adhinanni xagga
- Sagale yannantenni saga'la hooga

Buuxote dani

- Xagisi'raanotewinni mashalaqqe gamba assatenni
- Mundeetenna cilu buuxo assatenni
- Bakiteeru nootanna nookkita la''atenni
- Foole xaginaatu uduunnichinni la''atenni.

Xaginaatu maati?

Ogeessunni la''antu gedensaanni xissote dana, deerranna korqaata garunni buunxe xaginaate uyinanni. Hajanjanni xagganno babbaxxitanno.

Xaginsoonnikkihu saltote dhibbi jawa qarra iillishara dandaanno.

- Luphiima munde du'nama
- Mundeete boombuwa tuate geeshsha iillaranna kaanseretenno reqqeessara dandaanno.
- Wiliishshira hooga woy agura
- Agatto aga hooga
- Caaccaawa hooganna hee'nanni gara biddi assi'ra qarru jawimma luphiimu deerrinni ajishanno.
- Giddonsa pirootiine amaddino sagalla ajishatenni wolqanna iibbille uytanno sagalla horonsi'ratenni madate deerri iibbabbannokki gede assanna huranno gede assanno. Korqaatuno, pirootiine daahantannohu saltote aana ikkinohura iibbabbishanno. Kaarbohaydireete qole saltote aana daahantannokkihura fooliishsho uytanno.

Meessi xagisaancho ikkitino muuze!

□ Istirooketenni reyaate dano xibbuunni 50-60% ajishate dandiisiisanno.

□ Sukkaarete xissoranna mundeete anjera muuze saga'la hasiisannota amaallanni.

Itophiyaho afantino gede kullannitina kalqenkerala hala'ladunni laashshantanni sagalimmate hossannoti muuze lowo geeshsha haammata horo noose. Muuze sagaale amadonni ledotenni babbaxxitino xissuwara hurre afisiisara dandiitanno shiilubbano mitteenni amaddino.

Batinyinke muuze sagalimmate hosiisatenni bisinkera wolqanna iibbille afi'ra dandiineemmota egennate gobbaanni ikkino coye hende diegenninoommo. Ikkollana, muuze giddose amaddino kalaqamu sukkaarete woy coommitannori bue ikkitino gulukoose, iskiroosenna firukitoos yaamantanno shiilubba muuzete fayberete haanxu kalaqami ledo mitteenni ledante hala'ladda horubba uytanno. Haammata muuzete horubba mereerinni boode ikkitinore aananno garinni la''ate wo'naaleemmo.

◆ Surrete lophora

Muuzete giddose luphiima potaashiyemete shiilo amaddanno. Tini shiilono surrete loosu ikkadimma woyyeessatenna lossate hattono baqqi yitinnona keeraancho surre heedhanno gede assate ragaanni luphiima horo noose.

◆ Istirookete

Muuzete giddo noo potaashiyeme, mundeete amnyote biddi assatenni hendoonnikki garinninna hedewelcho kalaqantannota istirookete qarra gargarate kaa'litanno. Muuze manchi beetti saga'late amanyooti giddo karsante ganye sagalimmate hossannoha ikkiro, istirookete korqaatinni daggannota hedewelcho

reyonna bisu xe'ne xibbuunni 50-60% ajishate dandiisiisanno.

◆ Mundeete xiiwora

Muuzete kalaqamunni giddose amaddannohu woffi yino maxinete bikka ikkasinni mundeete xiiwo ga'labbisate kaa'litanno. Konninni ledotennino, giddose nooti potaashiyeme mundeete xiiwo biddi assatenna xiiwote korqaatinni kalaqantanno jawa keeraancho qarrubba gargarate luphiima horo noose.

◆ Saltote xisso

Batinyinke muuze ayirritanno sagale ikkitino gede hedatenni, muuze saltote xisso iibbabbishannonke gede coyi'nanna macciishshinanni. Ikkollana, muuze saltote qarrubbara qara malaati. Muuze akatoomisenni lowo geeshsha shaqqado ikkasenni saltote aana ayirritannokkitanna waaddannokkita ikkitanna saltote qooxeessa diwatenni, saltote giddo afantanno asiide biddi assatenninna taashshatenni saltote madi'ra kalaqantannokki gede assate dandiisiisanno.

◆ Cee'mate

Muuzete giddose amaddannotinna tirayptofaan yinanni shiilo bisinke giddo serotooniin yaamantanno hormoone kalaqantanno gede assatanno.

Tini hormoone qaru loosise bisonke daafurinna ceemate giddonni fushshatenni woyyitino macciishshamme giddora e'neemmo gede assate.

◆ Godowu moollera

Muuzete giddo afantanno faybere sagaale daahishshi amanyootira luphiima horo uytanno. Sagale daahate amanyote gumultannori bisinke kifilla ikkado way bikki hee'rannonsa gede assatenni godowu moolle gargaranno. Hellee

shaqqitanno gede assatenni bisinke giddonni fula noonsare hasiisannokki coyibba woy ishinna fultanno gede assate kaa'litanno.

◆ Sukkaarete xissora

Muuzete giddose luphiima vayitaamiin B6 amaddinote. Kunino mundeete giddo heedhannota luphiimu sukkaarete bikki ajanno gede assatenni, bisinke giddo afantannota sukkaarete bikka taashshate dandiisiisanno. Sukkaarete bati'ra ledo amadisiisante kalaqantannota soodi xissono gatissanno.

◆ Muuzenna mundeete aja

Muuzete giddo afantannoti siwiilu shiilo horose mundeente giddo luphiima bikka noosi hemoglobiini laashsho heedhanno gede assate. Kunino hemoglobiini aja korqaatinni kalaqantannoti mundeete anje kalaqantannokki gede assanno.

◆ Muuze dimbaasine

Muuzete adotenna malawu ledo karsiinse sagalimmate hosiisiro luphiima agatto agatenni woy dimbate korqaatinni kalaqamanno daafuro /hangover/ shotunni huntanno. Agattote korqaatinni gawajjamino biso baqqi assatenninna jawaante afi'ranno gede assate ragaannino muuze luphiima horo noose. Sijaarunna labbeemme araddonni amadaminno manni araddo uurrisa dandiitanno gede muuze luphiima kaa'lo assatanno.

◆ Ibbittino diilallora

Ibbittanno diilallote gadi giddo hee'ranno manni muuze saga'leemmero bisinsa iibbille dandaanno gede assatenni, ga'labbi yinonna biddi yino bisu iibbilli hee'rannokke gede assanno.

◆ Muuzete ledote horubba

Shekkeereete biinnenni iddamino manchi

woy hiittenneno ga'mitanno woy qassanno lubbuwanni ga'mamino manchi muuzete shooloolamaanchonni ga'mamino kifilera lowo geeshsha cuukkatenni darshe ajisha dandiinanni. Konninni ledotennino ga'mamate korqaatinni kalaqantinnota giiratenna fooggashshate macciishshamme huna dandiitanno.

□ Koatte'ne fiitine ishine co'o assitinihu gedensaanni muuzete shooloolamaanchinni fiitiro koatte'ne hincilaallote gede xabbanno.

□ Firiije'ne busha foole abbituro mitte woy lame muuze giddo wortine agurre. Firiije'ne fooli soorramanno.

□ Bisi'ne daafurinni woy xissotenni gawajjamironna sagaale hasatto hooggu'nero mitte muuze ikkitinota ikkitine saga'le. Bisi'ne jawaatannanna sagaale hasatto'ne lexxitanna la'inanni.

Xaphooma baalinke shotu garinni la'neemmotinna baca illacha uyineemmokkiti muuze luphiimu fayyimmate qarrira reqqeessitanno xissuwa gargadhatenna hunate kaa'litanno.

Ikkinohura, tenne meessi xagisaancho ikkitino muuze Firiijete giddo wortine huntinoote. Diilallo noowinna fugantinokki base muuzete sumuu uytanno.

Bakkalcho spoorte

2023 Kalqete Atileetikse Shaampiyooni Gumi Olompikete Heewora Mini Loosi Agarannota Qummeessanno

Abrahaam Saamuel

19ki Kalqete Atileetiksete Shaampiyoonira beeqqaano ikkitino gobbuwa giddo medaaliyu shae gidddora ea dandiitino gobbuwa 46 callate. Heewote biinfillenna ikkatinni medaaliya adhate sharro assitinoti Itophiyu gobba borreessiissino 9 medaaliyinni albisaano gobbuwa ledo dirama dandiitino. 5-ale ikkanno medaaliya borreesiisa dandiitino 6 gobbuwa mereero mitto ikkinohu Itophiyu, culqu medaaliyinni balaxame kalqetenni 6kiha afirikunni 2kiha ikke jeefisa dandiino.

Honsu barrira harinsoonnihu Kalqete Atileetiksete Shaampiyooni aganu callu gatinohura Paarsi Olompikera mini looso uynohonna gaamote noose qarra regeeci asse caakkeessinoha ikke goofino. Diilallote gadi sooramanna qarru giddo sa'e konni gumira iillitnori Itophiyu gaamo, Sa'u Maakisanoyote soodo guurate Itophiya e'ino. Gobbansara dagggu woyte iibbino garinni haa'rate amuraate assinoonninsa. Mereerimunninna seedu xeertinyinni 34 atileetooti beeqqaano ikkitino liuuke, Boole Horophilu hoowera jajjabba mootimmate biiltonni daraaro uynoonninsa.

Ibbado haa'rate pirogiraamera, gaamote keeshshonna dayno gumi aana hasaawa assinoonni. Gaamo massaganni Budapestee eessinohu Atileetiksete Federeshiine Laayinki Pirezidaantichi Gezahanyi Aberrihu, gobboomu gaamora assinoonni haa'rate

amuraate lainohunni galata shiqishino. Mitto agana wo'ma qixxaawo assite heewote e'noti gaamo; borreessiissino gumi daga hexxo assitinowiinni ajino. Niri gumi ledo la'nummorono hakkira dimarinohu yiinohu Atileetichu Gezahanyi, wole gobbuwa ledo keenniro kayinni dancha guma ikkinota buuxisino.

34-35 digire seentigreede ikkanno iibbilli giddo jawa sharro assine guma abba dandiirono; daga agadhitino 5 kumi meetire xeertinyinni guma abba hooga koffi assitannota kule, atileetootu jawa sharro assitnota qaagiissino. Konninnino, daga kassi yaa hoogguroo; dagganno olompikenni daga kassi assate qaale e'nota buuxisino.

Federeshiinet Pirezidaantite Kaa'laancho Komishiinercho Deraartu Tullu, gaamo heewo danchu garinni jeefissinota qummeessitino. Daraartu xawishshi garinni, balanxe mixo amandoonni niri guminni xeinokkiha abbateeti. Atileetootu sharronni medaaliyu dayno. Anfinte gede, Itophiyu, Gobboomu Gaamo atileetooti dinose. Ikkollana, atileetootu uminsanni assitanno sharronni, heewote yanna dagganno woyte gobboomu gaamo deerrinni gamba assineenna assitanno millimmonni gobbansa riqibbannohu. Kuni umisi xiwo kalaqirono, danchu akatinninna ispoorte xa'mitanno wodhonna assitino sharrora atileetootu galatama hasiissannonsa. Paarisete Olompikera konni roorino gumi daanno gede baalunku halamme loosa hasiissanno yite

sokkase saayissino.

Baalunku qelleemmo yite heewisantanno battalara, Itophiyu atileetooti gummaamma ikkitinohura hawalle tashshi yiino'ne yiinohu Itophiyu Olompikete Komite Pirezidaantichi Dr Ashshebbiri Woldegiyorgisiho. Atileetootu Budapestete nooha jawa iibbille dandiite konni gumira iillansanni ayirrinyu hasiissannonsa yiino. Dagganno Olompikeno heewo ikkitino daafira, Itophiyu su'ma kalqete leellishshanno atileetiksete heewora beeqqaano ikkate jawaante loosa xa'mannota buuxisino. Komite assitanno qixxaawonni sae, mootimmanno atileetoota irkissanno doogonna qalaqa hattono ispoortete baychi qarra tirate loosa hasiissannota qummeessino. Ledoteno,

Olompikete aana Aropu gobbara noo kumunni kiirranii qansoota gaamo irkissanno gede assate paarise dagganno doogo loonsanni hee'noonnihura mootimmanno irkisa noo yiino.

IFDR Budunna Ispoortete Ministeere Ministerchi Qajeeli Merdaasihuno hawalle tashshi yiino'ne yitanno sokka saaysino. "Atileetootu assitino sharro dhaggennite; konninni, gobbansa su'ma gotti assitinhura galata shiqisha hasiissanno. Dayno gumi ajinoha dikkino. Baxxinohunni, seennu atileetooti assitino sharro jawate" yee seennu jawa qeecha fula dandaannota leellishinota xawisino. Gaamote muli yanna kawa afamishshu pirogiraame qixxeessinnanta Ministerchu qaale eino.

Boohaarsha

Heeshsho Rosiissino Hayyo...

Qiddist Gezaheny

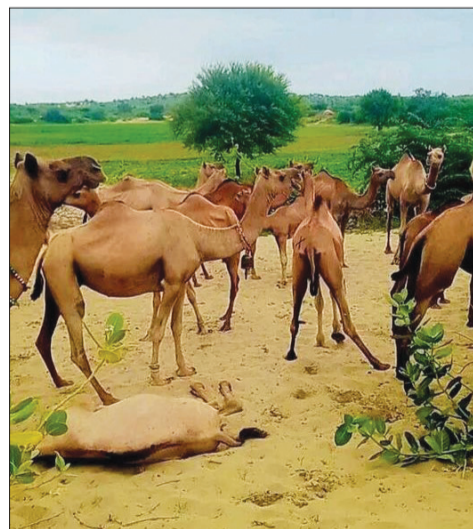
Bi're waro mittu 17 Gaalanna sase ooso afi'rinohu dureesu manchi no yinanni. Kuni manchi xissame mannu aalo ikkanno. Mannu aalo ikki woyteno noosi Gaala sasente oososira beehe "Gaalla'yata boco anga bayiru beetti'yara, sayikki anga layinki beetti'yara, hattono mitte honsikki anga sayikki beetti'yara oommo" yee fooliishshi'ranno.

Oosote coyi gurcho ikkinsa. Maa assa hasiissannonsa? 17ti boco Gaalla bayiru beettira uyinona yinoonni. Mitto Gaala lamewa murte beqqatannonso?! Gurcho ikkino coyeceti.

Togo assa didandiinanni. Korkaatuno, Gaallanni mitto sayikki anga layinki beettira uyinona yee reyino anninsa. Togo assano qarra ditirtanno. Gaalla'yanni mitto honsikki anga sayikki beetti'yara uyinona yiino. Konni garinni Gaalla murmurante goofaraati yaate.

Konninni, miti'mitino ooso hajonsara tiro afi'rate qooxeessinsara no yinoonni egennaamiwa martanno. Egennaamuno hajote aana yanna adhe hedirono malu furcho afi'rara didandiino.

"Ani heeshsho'ya dirinni kiiri ikkinnina Gaala beehe diegennoommo; kuni mulla balalsinara

kalanqoonni coye lawannoo", anni'ne qaale garunni gumula hasiissuro kayinni Gaalla murre beehalla hasiissanno" yaanno.

Oosono hakko egennaami amaalenni sumuu diyitino. Gaalla murmurtine beeqqe yitannota egennaamu amaale diadhitino; mayi woyyiyya...?

Tenne yannara mittu manchi kae daye; "Kiirontenni roore Gaalu daafira afino manchira

amaa'litiniro woyyanno'ne" yaannonsa. Oosono maahoyye yite manna xa'misiisse mitto geedhimma amaddinosiha, rosinokkiha kayinnilla heeshsho rosiissinosa hayyichu geerchiwa hadhe qarransa ku'litanno. Hakko geerchino macciishshe oso'le; "Yaaddinoonte, coyi shotahona" yaannonsa.

Hakkiinnino, geerchu umisiha mitto Gaala liqiissannonsa; Gaallate kiirono 18 ikkitanno; wodhote garinni umi beettira Gaallatenni boco anga uynisi; lowo geeshsha hagiidhi. 18 Gaallanni sayikki anga yaa Lee ikkitanno; layinki beettira lee Gaalla iillitisi. Isino hattonni hagiidhi. 18 Gaallanni mitto honsikki anga lame ikkinohura sayikki beettira lame Gaalla uynisi; isino hagiidhi.

Mittu gaali gatanno; geerchu umo mitto Gaala liqiissinonsaha qole adhe "Xa ha'ra dandiitnanni" yiinsa. Oosono hagiidhitanni, geerchu hayyonni xaggeeffattanni Gaallansa adhite qaensa higgino.

Egennote shota dino. Rosichunni afi'noonni egenno kayinni loosunnite, illete leeltinote. Busulle woy hayyo uullara dirrite illete leeltanno; egenno qaalu godo'leeti. Busullenna hayyo kayinni heeshshote rosichinni afi'nannireeti.

Koo-Te nna Hincilaallo

Seennunna labballunni roore anga hincilaallote layidhannori hiikkuriiti? Yine xa'miniro, seenneho yitine dawartinanniti huluullo nookkite. Togo heddinoonniro sodhinoonni. Siwidinete buqqete xiinxallaano gaamo tenne hajo buuxate mittu hala'ladu dikkote hari giddo jawa hincilaallonna xawo ikkinokki kaameera wortinonkanni.

Konni wo'naalshinni afi'noonni gumi garinni mittu barrinni 413 seenni uminsa bushinokkita buuxate hattenne hincilaallo layidhinoha ikkana; 778 labballi kayinni danansanna uurrinshansa layidhanna amandoonni misilenni buuxate dandiinoonni.

Bue:- Sendeqi maxaaficho